Posamezna številka Din 1. Poštnina v gotovini.

Št. 252. V Ljubljani, v četrtek 6. novembra 1924. Leto I.

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan opoldne.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravništvo: Wolfova ulica št. 1/I.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

P. P. volilna vlada

Želja naših mladinov se je izpolnila in g. Pašić je dobil mandat za sestavo volilne vlade. Dolgotrajna in vedno bolj neznosna kriza je s tem rešena in to je edin plus nove vlade.

Zakaj napačno bi si bilo prikrivati resnico. Kljub temu, da je storil Radić vse, kar je sploh človeško mogoče, da prepreči parlamentarno rešitev krize in kljub temu, da je tudi ožji blok pokazal preveliko porcijo trmoglavosti in preveliko upoštevanje strankarskih interesov, je vendar jasno, da je sedanja rešitev krize ena najslabših, kar smo jih mogli dobiti, ker z njo je delo za sporazum pokopano in politična napetost morda naravnost usodno poostrena.

Dve napaki ima zlasti nova vlada. Večina skupščine je odločno proti njej in v njej niso zastopani ne Hrvatje in ne Slovenci. Če je bila glavna napaka Davidovićeve vlade v tem, da je bilo v njej premalo Srbov in če je morala vsled tega tudi demisijonirati, potem je še večja napaka vlade Nacijonalnega bloka v tem, da je v njej preveč Srbov in da ima značaj samosrbske vlade.

Ugovor, da je nova vlada samo volilna vlada in da se bo na volitvah narod itak izjavil za ali proti tej vladi in da zato volivni vladi ni potrebna večina, ne drži čisto. Zakaj prejšnja vlada ni doživela v skupščini prav nobenega poraza in ni bil niti podan dokaz, da je bila njena vlada v škodo državnim interesom. Enako pa se ne more reči, da bi stranke prejšnje vlade izgubile med narodom tal. Nasprotno se more skoraj z gotovostjo trditi, da bodo vse te stranke v prihodnjih volitvah svoje stališče še okrepile, ker jim bo ravno samosrbske značaj volivne vlade dal najmočnejše agitacijsko orožje v roke.

Zlasti pa velja to za Radića, ki predstavlja jedro vsega problema. Če se volivni vladi ne posreči, da vzame Radiću vsaj en mandat, potem je dokazano, da je bila P. P. volivna vlada napačna. P. P. vlada mora dokazati nazadovanje Radića, ker drugače je njena osnovna teza porušena.

Prav nobenih izgledov pa ni, da bi se ji to posrečilo. Nasprotno je veliko bolj verjetno, da se bo hrvatski narod še tesneje združil okoli Radića in da bo kljub njegovi zaletelosti in kljub njegovim političnim neumnostim celotno glasoval za Radića. Tedaj pa bo pred vsem svetom dokazano, da je hrvatski narod nezadovoljen in naš sosed na zapadu, da o drugih niti ne govorimo, bo stopnjeval svoje račune. In oslabljeni vsled notranjih sporov bomo morali te račune plačevati.

Pristaši g. Pribićevića govore, da bo politika trdne roke radićevce strla in zlomila odpornost HRSS. Mi v to ne verujemo. Naš narod je iz trdega kova in ne enkrat je dokazal, da se ne boji niti bajonetov in niti zaporov. Naš narod pa ni dokazal samo, da se zna boriti, temveč da zna tudi iti v boj. Gorje nam vsem, če bo prišlo do tega dokaza, zakaj potem dobimo krvave volitve, ki morejo roditi nedogledne posledice.

In v tem je bistvo nevarnosti sedanje situacije in v tem državniški izpit za novo vlado. Zakaj gotovo je, da ne gre danes toliko zato, koliko glasov dobe posamezne stranke, temveč najvažnejše je to, da v strastnem volivnem boju ne trpi državna misel.

Po dosedanjih izkušnjah se moramo bati, da nova vlada ne bo prestala državniškega izpita in da bo ostala zvesta svojim dosedanjim metodam.

Iz tega pa izhaja dolžnost za vse poštenjake in vse patriote, da vsaj oni čuvajo interese državne misli in da so regulativ za vse izrodke, ki bi se porajali na desni in na levi. Če bi predstavniki državne oblasti hoteli z nasiljem uplivati v svoj prid in na škodo objektivnosti na potek volitev, potem mora protest patriotov dokazati narodu, da ni temu kriva niti država in niti oni, ki so patrioti iz prepričanja in ne iz špekulativnih namenov. Ravno tako pa mora prevdaren nastop patriotov proti ekscesom levih skrajnežev dokazati svetu, da ni narod v taboru onih, ki so proti državi, temveč da je narod le proti onim, ki vodijo državo po napačni poti.

V tem zmislu bo presojal novo vlado in njeno delo tudi naš list. V nobenem oziru ne bomo aprioristični, temveč samo v službi državne, nacijonalne in svobodomiselne misli. Odločno bomo nastopili proti vsakemu nasilju, prav tako odločno bomo pa tudi proti vsem onim, ki bi hoteli iz strankarskega boja preiti v boj proti državi.

Ljudstvu mora biti dana možnost, da se v volitvah svobodno izjavi, prav tako pa ne smejo strankarski oziri ogrožati državnih. Odločno pa bomo končno nastopili tudi proti vsaki posurovelosti volilnega boja. Naj bo boj še tako vroč, vršiti se mora dostojno in pošteno, ker tako zahteva ugled naroda.

To so smernice, ki nas bodo vodile pri presoji dela volivne vlade in prepričani smo, da jih odobrava vsa poštena javnost in sploh vsi volivci, ki še niso okuženi od strankarskih strasti.

Ljubljanski propagatorji volilne vlade so opetovano poskušali zatreti naš list, volivna vlada sama pa bo dokazala potrebnost našega lista in škodo, ki bi jo trpela Slovenija, če ne bi imela svojega neodvisnega lista, če ne bi imela »Narodnega Dnevnika«.

Pašić sestavi volilno vlado nacijonalnega bloka.

Beograd, 6. novembra. Okoli 7. ure zvečer je minister dvora Janković posetil Pašića, kateremu je sporočil kraljevo željo, da se poveri volilni mandat nacijonalnemu bloku. Pašić je izjavil, da on momentano ne more oditi v dvor radi bolehnosti, marveč bo poslal v dvor Trifkovića, ki naj v njegovem imenu sprejme volilni mandat.

Beograd, 6. novembra. Kmalu nato je Pašić poklical k sebi Trifkovića in ga obvestil o mandatu nacijonalnega bloka. Okoli 9. ure je Trifković odšel v dvor in ob tej priliki je od kralja sprejel v Pašićevem imenu mandat za volilno koalicijsko vlado radikalov in samostojnih demokratov.

Beograd, 6. novembra. Vest o volilni vladi P. P. se je doznala šele okoli 1. ponoči. Zanimivo je, da današnji beograjski listi razen »Vremena« nimajo nobenih natančnih vesti o volilnem mandatu.

JOVANOVIĆ ODKLONIL SESTAVO VLADE.

Beograd, 6. novembra. Po vrnitvi mandata Timotijevića kralju je bil okoli 14. v dvoru Jovanović, ki je kot predsednik narodne skupščine kralju svetoval, da poveri Nacionalni blok s sestavo volilne vlade. Kakor vaš dopisnik doznava iz dobro obveščenih krogov, je Jovanović gledal sedaj dovolj mirno na volitve. **Kralj je še enkrat poskusil s koncentracijo** in je vprašal Jovanovića, ali sprejme on na sebe to dolžnost. Jovanović je ugotovil, da bi bil ta posel zaman, ker so pogoji radikalov in bloka tako kontradiktorni da je vsak sporazum nemogoč.

DAVIDOVIĆ V AVDIENCI.

Okoli 4. je bil sprejet v avdijenco Davidović. Na tej avdijenci je kralj želel še enkrat slišati od voditelja ožjega bloka, zakaj je ožji blok odbil pogoje radikalov in s tem onemogočil mandat Timotijevića. Davidović je, kakor se doznava iz dobro poučenih krogov, izjavil, da blok pogojev radikalov ni mogel sprejeti, ker oni popolnoma demantirajo dosedanjo politiko njegove vlade. Dalje je bilo v »Samoupravi« neko pojasnilo o teh pogojih, tako da jih blok absolutno ni mogel sprejeti. Kralj je po avdijenci razmišljal, kako bi se našel izhod iz krize.

VLADA BO SESTAVLJENA DANES.

Beograd, 6. novembra. Pričakujejo, da bo še danes dopoldne sestavljena volilna vlada P. P. Podpredsednik vlade bo Trifković, imena ostalih ministrov pa še niso znana. Pozitivno se more reči, da bodo vstopili v vlado Boža Maksimović, Vukičević, dr. Ninko Perić, Krsta Miletić, event. tudi Nešić in Srskić. Ostale člane bo delegiral klub. Razdelitev portfeljev med radikali in samost. demokrati bo ostala ista, da bodo samost. demokrati imeli event. 1 glas manj in dobili sledeče portfelje: min. pravde, prosvete, min. šum in rud in eno podtajniško mesto v notranjem ministrstvu.

NOVI MINISTRI BODO ŠE DANES ZAPRISEŽENI.

Beograd, 6. novembra. Zjutraj od 8. do 10. se je vršila na Pašićevem domu konferenca med Jovanovićem, Trifkovićem, Gjuričićem, Markovićem, Srskićem, Pribičevićem in kasneje je prišel tudi Uzunović. Na tej konferenci so sestavljali listo nove vlade. Vlada ne bo stopila najprej pred klub, ampak bo takoj sestavljena. Prisega se bo vršila najkasneje ob 11. dopoldne.

NOVA VLADA BO SKUŠALA REŠITI INVALIDSKI ZAKON.

Beograd, 6. novembra. Vesti o mandatu Pašića se potrjujejo, samo s tem dodatkom, da bo še danes sestavljena nova vlada. Ni izključeno, da bo ta vlada skušala delovati v skupščini in prinesti invalidski zakon. Ako pa ji bo blok izrazil nezaupanje, kakor on sedaj pravi, potem se bo šlo za volitve.

KOMENTARJI OŽJEGA BLOKA.

Beograd, 6. novembra. Vaš dopisnik je imel zjutraj priliko razgovarjati se z nekoliko člani bloka, ki so zelo razburjeni radi vesti, da je Pašić dobil volilni mandat. Rekli so, da v to vest še ne verujejo popolnoma, dokler ne bo uradno potrjena. Smatrajo, da bi bilo to najslabše rešenje krize. Kar je dosedaj vlada Davidovićeva ustvarila na sporazumu med Srbi in Hrvati je vse podrto. Tako se nahaja položaj na prejšnji stopnji. Ožji blok pričakuje, da bo volilna vlada P. P. krvavih rok in se vsled tega boji, da bi moglo priti do velikih spopadov, ako ne celo do kaj hujšega.

Pripravlja se ostre odredbe proti HRSS.

Beograd, 6. novembra. Politični krogi domnevajo, da bo prvo delo volilne vlade P.-P., da nad Radićem in ostalimi člani HRSS izvede zakon o zaščiti države, na podlagi katerega bo prepovedana tudi HRSS. Prav tako bo nova vlada baje podvzela ostre mere proti hrvatskemu tisku, ki je po mišljenju nacijonalnega bloka v zadnjem času prekoračil vse meje dostojnosti. Volitve se bodo vršile v treh mesecih.

ODGODENO ZBOROVANJE RADIKALOV.

Zagreb, 6. novembra. Za 29. in 30. t. m. je bila v Zagrebu sklicana skupščina radikalov iz Hrvatske, Slavonije, Slovenije, Dalmacije in Bosne. Medtem pa je tajništvo radikalne stranke v Beogradu skupščino preložilo.

KONFERENCA NA PAŠIĆEVEM DOMU.

Beograd, 6. novembra. Okoli 6.30 zvečer se je vršila na Pašićevem domu konferenca radikalnih prvakov. Razpravljali so o situaciji in ugotovili, da je edini izhod iz krize volilna vlada P. P.

Coolidge izvoljen.

Velika zmaga Coolidgea. — Popolen poraz progresistov.

New York, 6. novembra. Ogromni reflektorji v New Yorku so naznanili ponovno zmago Coolidgea pri volitvah za predsednika Zedinjenih držav. Od 531 volilnih mož je 371 za Coolidgea. Absolutna večina znaša 266 in je torej izvoljen Coolidge z veliko večino. Po dosedaj znanih rezultatih so dobili demokrati (Dawis) 144 glasov, progresisti (La Follette) pa 16. V senatu je torej sedaj 44 demokratov, 48 republikancev in 4 progresisti.

New York, 6. nov. Udeležba pri včerajšnjih volitvah je bila naravnost ogromna, tako da so morali v nekaterih krajih volilne žare celo podvojiti. Na nekaterih krajih n. pr. v Lexingtonu, Chicagu in drugod je prišlo do težkih izgredov. Značilno je, da je Ku-kluxklan povsod doživel poraz. Listi pišejo, da je zmago Coolidgeja pripisovati generalu Charlesu Dawesu, ki je spretno rešil reparacijsko vprašanje v Evropi. Kakor doznavajo, nameravajo demokrati Dawisa vsled njegovega poraza odstaviti s predsedništva stranke in bo prišel na njegovo mesto Mac Adoo.

New York, 6. novembra. Ljudstvo je cel včerajšnji dan z veliko živahnostjo spremljalo potek volitev. Listi so organizirali posebno poročevalsko službo in so od časa do časa poročali javnosti o volilnih rezultatih. Seveda pa je bilo »v pavzah« poskrbljeno tudi za razvedrilo. Vrstile so se kinematograske predstave druga za drugo in svirale so godbe. Predsednik Coolidge je poslušal cel večer poročila o volilnih rezultatih v beli hiši, Dawes pa na svojem domu v Chicagu.

Poboji med fašisti in bojevniki.

Nemiri po vseh večjih italij. mestih.

Rim, 6. novembra. O incidentu, ki se je dogodil v poslednjem času med fašisti in člani probujenja Italia Libera, je bil izdan službeni komunike, ki skuša vso stvar omiliti. Medtem pa doznavamo o incidentu sledeče: V Rimu je ob priliki velike povorke, ki je šla na grob neznanega junaka in v kateri je bilo mnogo patrijotskih organizacij, prišlo do ostrih spopadov med skupino fašistov in člani udruženja Italia Libera. Fašisti so z revolverji napadli društveno zastavo Italia Libera. Člani tega udruženja, preko 700 jih je bilo, so reagirali na fašistovske provokacije in prišlo je do streljanja. Bilo je nekoliko ranjenih. Končno se je karabinerjem posrečilo obe skupini razgnati. Člani udruženja Italia Libera so nato zapustili povorko in se v znak protesta nad fašistovskim nasiljem pridružili udruženju bojevnikov in udruženju vdov padlih vojakov. Med onimi, ki so zapustili povorko, sta bila tudi dva fašistovska poslanca, ki sta nato direktoriju faš. stranke prijavila svoj izstop iz stranke. Pepino Garibaldi je izdal proglas na narod, v katerem pravi, da je za vse te napade fašistov odgovoren sam Mussolini.

Ponoči so se incidenti ponovili. Prav tako poročajo tudi o incidentih v Milanu, Cremoni in Neapolju.

KOMUNIKE MUSLIMANSKEGA KLUBA.

Beograd, 6. novembra. Včeraj je imel muslimanski klub sejo, na kateri je razpravljal o odgovoru radikalov. O seji je bil izdan sledeč komunike:

»Davidovićeva vlada je dala ostavko z namenom, da se razširi temelj za nadaljevanje njenega dela. Timotijević je dobil mandat, da sestavi koncentracijsko vlado, ki bi morala nadaljevati delo Davidovićeve vlade, posebno delo za sporazum s Hrvati in Slovenci. Vendar se iz pogojev radikalnega kluba vidi, da radikali ne pristajajo na to, da se nadaljuje ta politika, ampak zahtevajo, da se dela za sporazum po metodah, s katerimi so delali preje, v čemer je osnovna razlika med Davidovićevo in Pašićevo vlado. Smatramo, da je oficielna politika radikalne stranke, odkar jo vodi Pašić, bila naravnost naperjena proti Hrvatom, Slovencem in muslimanom in proti sporazumu. Radi tega na tako politiko sporazuma ne moremo pristati. Radikalni klub bi moral tudi jasno povedati, ali sprejema načrt zakona o invalidih in o pobijanju korupcije tako, kakor ga je predložila Davidovićeva vlada. To je posebno važno, ker se radikali v svojih pogojih sklicujejo na načrt zakona o invalidih izza svoje homogene vlade, ki je zelo slab za invalide in ker so radikalni člani odbora za proučavanje zakonskega predloga o pobijanju korupcije zahtevali, da ta zakon ne velja za korupcijonistična dejanja, ki so bila storjena dosedaj in da se ne preiskujejo naglo pridobljena premoženja in bogastva posameznih javnih delavcev. Poslednji pogoji o uporabi zakona napram vsem in vsakemu in njih razlage opravičujejo sumnje, da se pod njimi skrivajo stare metode Pašića in Pribićevića. Z ozirom na to smatra klub, da je vsled nastopa radikalnega kluba koncentracijska vlada nemogoča.«

AVSTRIJSKA NAR. BANKA ZNIŽALA OBRESTNO MERO.

Dunaj, 6. novembra. Včeraj pozno zvečer je generalno vodstvo Narodne banke sklenilo, da se obrestna mera zniža od 15 na 13 odstotkov. Ta sklep pa ni bil sprejet soglasno, vendar pa s tako večino glasov, da se jasno vidi, kako potrebno so smatrali pridobitni krogi to znižanje.

ZAGREB O POLOŽAJU.

Zagreb, 6. novembra. Povodom vrnitve mandata g. Timotijevića vlada v tukajšnjih krogih mišljenje, da se bo pričelo s parlamentarnim rešenjem krize, to pa na ta način, da bi bila vzpostavljena vlada Davidovića. Radić s svoje strani forsira, da pride do edinstvenega kluba federalističnega bloka. Ako bodo k temu bloku pristopili demokrati, se bo ta blok nazval opozicijonalni blok.

GOJKOVIĆ SE VRNIL V ZAGREB.

Zagreb, 6. nov. Zjutraj je prispel iz Beograda dr. Gojković, ki se je mudil v Beogradu 2 dni. Gojković je poročal o poslednjih incidentih v Zagrebu in o vedenju HRSS.

TEŽKI INCIDENTI NA RUSKO-POLJSKI MEJI.

Lvov, 6. nov. Na rusko-poljski meji v bližini Ostrogona je prišlo do ostrih incidentov, ki utegnejo imeti težje posledice. Ruski vojaki so zažgali lesene barake poljskih izvozničarjev. Istočasno je prišlo tudi do boja med ruskimi in poljskimi obmejnimi četami. Ubiti so 2 poljska in 1 ruski vojak.

TIMOTIJEVIĆ IZSTOPI IZ DEMOKRATSKEGA KLUBA?

Beograd, 6. novembra. Iz radikalnih krogov doznava Vaš dopisnik, da bo Timotijević s svojo skupino izstopil iz stranke Davidovića in pristopil k Pribičeviću ali pa bo osnoval svoj posebni klub. Računajo, da bo z njim odpadlo od Davidovića 10 poslancev. Sinoči okoli 11. ure je bil pri Pašiću demokratski poslanec Savčević in je bilo po mnenju političnih krogov ob tej priliki urejeno vprašanje cepitve. Radikali izjavljajo, da sta za Timotijevića in Savčevića rezervirana dva portfelja oziroma eden tudi za Kumanudija.

LORD HOUSON UMORJEN

Pariz, 6. novembra. Po vesteh iz New Yorka je bil v Mehiki umorjen bivši angleški ekspert lord Houson. Angleške oblasti so takoj zahtevale satisfakcijo, drugače pa prekinejo vse trgovske zveze z Mehiko.

Curih, 6. novembra: **Beograd 7.55**, Pariz 27. 05, London 23. 71, **New York** 518.75, Berlin 124. 979, **Milan 22.587**, **Dunaj** 73.25, Praga 15. 46. — **Dinar v Londonu** 316. **Pariz 49.25**, **Dunaju 1027**, **Trstu 23.20**

Dinarski dan 9. XI. 1924.

Na korist neodrešenih bratov in sester priredi Jugoslovenska Matica v nedeljo 9. t. m. »Dinarski dan« po celi Sloveniji, ki bo v Ljubljani sledeče izveden:

Za uspešno izvedbo »Dinarskega dne« potrebuje Jugoslovenska Matica kakih 300 sodelavcev, ki so ji že zagotovljeni iz krogov članov vseh društev, akademikov, srednješolcev itd. Osrednja pisarna dneva je nameščena v pisarni Jugoslovenske Matice Pred škofijo 21, kjer se dobivajo vse informacije in se oddajajo vse denarne zbirke. V tej pisarni posluje poseben odbor, sestoječ iz članov Pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice in iz zastopnikov sodelavcev. Vsak sodelavec je točno zabeležen in steklenica, v katero pobira prispevke, je označena s tekočo številko. Vsi sodelavci imajo tudi trak z napisom »Dinarski dan«. Na najvažnejših križiščih v mestu so nameščene kontrolne postaje, ki prodajajo tudi odkupne znake in pobirajo prispevke sploh. Odkupni znaki imajo napis »Istra 1921« in stanejo 10 ali 5 Din. Lastnike odkupnega znaka posamezni nabiralci ne bodo več nadlegovali. Nabiralci bodo hodili po ulicah in hišah in zbirali darove v steklenice. Dinarski dan začne ob 8. uri zjutraj in konča po 12. uri opoldne.

Jugoslovenska Matica prosi vsakega, da daruje ta dan vsaj 1 Dinar za neodrešene brate v Julijski Krajini in na Koroškem!

„Slovenski Narod" — molči.

Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce! To čuti »Slovenski Narod« in zato molči na vse naše očitke. Toda naj ne misli »Slovenski Narod«, da si bo z molkom pomagal, ker če noče govoriti on, bomo pa govorili mi, ker tudi ta pregovor še velja, da nič ni na svetu tako skrito, da ne bi enkrat postalo očito.

»Slovenski Narod« je v svoji ganljivi sramežljivosti dejal, da ni bil prodan, temveč da se je septembra meseca »osvobodil vpliva gotove gospodarske skupine«. To »osvobojenje« je v resnici kapitalna iznajdba »Slovenskega Naroda«, ker v resnici obstoja v tem, da ga je tista gospodarska skupina, to je Slavenska banka, oziroma pravilneje Länderbanka — vrgla na cesto.

Celo leto je živel »Slovenski Narod« od milosti Slavenske banke, ki mu je postavila za vrhovnega šefa svojega upravnega svetnika.

Nepričakovano za mnoge so se pa razmere spremenile in Slavenska banka, oziroma Länderbanka je morala misliti na depolitizacijo. Zategadelj je odpahnila delnice Narodne tiskarne in tako se je zgodila ona kupčija, katero smo omenili.

Da ne bo »Slovenski Narod« tajil, postrežemo z imeni in dejstvi. Gospod Vladimir Arko, predsednik trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu ter predsednik Slavenske banke ter g. Avgust Praprotnik, podpredsednik Slavenske banke sta izjavila, da je prodala Slavenska banka z **veliko izgubo** 298 delnic Narodne tiskarne skupini, sestoječi iz gospodov dr. Gregorja Žerjava, ministra n. r., dr. Alberta Kramerja, direktorja »Jutra«, bivšega poverjenika Adolfa Ribnikarja in bivšega poverjenika dr. Pavla Pestotnika. Za njimi pa še stoje, kakor čujemo, gg. profesor Breznik, odvetniki dr. Fettich-Frankheim, dr. Josip Klepec in dr. Vladimir Knaflič ter ravnatelj Jug.

Če »Slovenskemu Narodu« ti podatki ne bi zadostovali, smo pripravljeni poslužiti še s par podrobnostmi, kako da se je izvršilo »osvobojenje« »Slovenskega Naroda«. Eventualno si bomo dovolili tudi nesramnost, da bomo o stvari sami izpregovorili, če bi se »Slovenski Narod« preveč odel v svoj značilen molk.

Pa še par besedi o sklicevanju »Slovenskega Naroda« na spomin blagopokojnega dr. Tavčarja. Kratko pred svojo smrtjo je dr. Tavčar takorekoč testamentarično odredil ter delničarje moralno obvezal, da Narodna tiskarna nikdar ne pride v roke onih, ki so danes njeni lastniki. Sedanje propadanje »Slov. Naroda« dovolj jasno dokazuje, kako pravilno je sodil pokojni dr. Tavčar, ko je hotel Narodno tiskarno obvarovati pred sedanjimi lastniki.

Tudi v tej stvari smo na razpolago s podrobnostmi, pa bojimo se, da bo tudi v tej stvari »Slovenski Narod« molčal in da bo iskal po navodilu »Jutra« kakšno stransko stezo, kjer bo poskušal z zavijanjem in potvarjanjem odgovoriti nam, v resnici pa bo samo še bolj razgalil svoje moralno propadanje.

Lloyd George o angleških volitvah.

Angleške volitve so presenečenje. Kdor pa pregleda dogodke, kateri so se odigrali pred njimi, mora priznati, da drugače ni bilo mogoče. Campbellov članek. Zinovjevo pismo in posojilo Rusiji, vse to je prestrašilo volilca, ki se je že bal, da se v Angliji ponove grozote ruske revolucije. To je nagnalo volilca v objem konservativne stranke.

Triumf konservativcev je bil neodvrnljiv. Toda tudi poraz liberalcev se je mogel predvideti. Kot ježiček na tehtnici je bila liberalna stranka ves čas laburistične vlade v nemogočem položaju. Morala je: ali glasovati za to, čemur je nasprotovala ali pa povzročiti predčasne volitve. Javnost je zato morala smatrati liberalno stranko kot slabotno in neodločno stranko. Poslanci liberalne stranke so bili vsled neodločnosti stranke potrti, njeni pristaši na deželi pa naravnost obupani. Niso znali, če so za ali proti delavski vladi. Ali naj pripadajo ali naj kritikujejo? Izbrali so najslabejše in ostali so pasivni, med tem ko so letele strele na nje z obeh strani. Je zato naravnost čudež, da je 40 poslancev preživelo boj.

Nesreča liberalne stranke je bila, da ji je po prejšnjih volitvah pripadla odločitev. Sedanji neuspeh nas je pred slično nezgodo obvaroval in mi moremo brez ozira na vlado iti svojo pot. Ali smo se lani prav odločili? Štiri petine stranke so odobravale Asquithovo odločitev, da omogočimo delavsko vlado. Mislili smo, da se bo delavska stranka ozirala na nas in da bomo korakali z njo sporazumno. Na ta način bi moglo postati leto 1924 za Anglijo nad vse plodonosno. Nismo mogli misliti, da se bo velika stranka obnašala ko sitna drugovrstna igralka. Velik človek bi z veseljem pozdravil sodelovanje z drugo veliko stranko. Noben ministrski predsednik tudi v resnici ni nikdar tako ugodne prilike zavrgel in Macdonaldu se ne bo nudila znova.

Liberalna stranka, ki je postavila delavsko vlado, ni hotela te vlade takoj vreči in tako je izgledalo, kakor da je vklenjena v zmagoviti voz delavske stranke in da ji dela tlako. Macdonald je pri tem postajal vedno bolj odvisen od ekstremnega krila svoje stranke. Zato je moralo slej ali prej priti do tega, da je storila delavska stranka neumnost, ki je liberalna stranka ni mogla več prevzeti. Pri nujno sledečih volitvah pa ni mogel volilec pozabiti, da je bila liberalna stranka tista, ki je omogočila to nevarno delavsko vlado.

Sedaj po izvršenih dogodkih je lahko spoznati, kaj bi morala liberalna stranka storiti, ko je postavila delavsko vlado. Brezdvomno bi morali zahtevati dvoje: Prvič bi morala delavska stranka pristati na to, da se sedanji krivični in nezmiselni volilni red izpremeni in drugič bi se morala delavska stranka obvezati, da bo priznala liberalni stranki vsaj to posvetovalno pravico, ki jo je priznala liberalna stranka delavski stranki in Ircem, ko je bila od njihovega glasovanja odvisna.

Toliko o preteklosti. Kako pa je z bodočnostjo? V času največjega padca je morebiti neokusno biti optimist, toda jaz sem vseeno. Sedanje volitve niso mogle pod nobenim pogojem postati naše volitve. Liberalci so se morali pridružiti apelu proti nevarnim nameram. Volilci pa so se potem pridružili onim, ki so bili apelu najbližji. Vrsta na liberalno stranko šele pride, ko bodo volilci spoznali, da je prišel čas, ko je treba iti zopet naprej. Vrsta pa bo prišla na liberalce le, če bodo pripravljeni. Sedaj niso bili. Stranka ni imela nobenega jasnega volilnega gesla in njena organizacija je bila slaba. Življenska sila liberalne stranke pa je dokazana s tem, da je kljub vsemu volilo 3 milijone volilcev za njo. In to je bilo doseženo kljub temu, da je postavila liberalna stranka preko sto kandidatov manj ko delavska. Če bi postavila liberalna stranka več kandidatov, bi sigurno dobila tudi 4 milijone glasov.

Konservativci so dosegli vrhunec, kdo pa bo za njimi smel stremeti za vodstvom, liberalna ali delavska stranka? Liberalna stranka odgovarja pravemu britanskemu mišljenju. Toda njena metoda je danes slaba. To je treba popraviti, zakaj drugače bo neizogibno sledila kot reakcija na vlado konservativne stranke delavska večina.

Naloga liberalne stranke je v tem, da to nevarnost prepreči. Samo prerojen, organiziran in svež liberalizem more državo rešiti in ta zavest mora navdušiti liberalce za težaven boj.

Prosvetno delo v zasedenem ozemlju

(K dinarskemu dnevu Jugoslovenske Matice.)

Izza dobe prvih čitalnic se je razvilo v našem Primorju, zlasti na Goriškem in Tržaškem, živahno društveno življenje, ki je izpopolnjevalo ljudskošolsko izobrazbo, nudeč potom knjig, predavanj in raznih prireditev priliko, razširiti in poglobiti znanje ter obenem utrditi narodno zavest. Ljudstvo se je važnosti društvenega življenja popolnoma zavedalo in bili smo priča plemenitemu tekmovanju posameznih društev, katero bo bolj prispevalo, katero se bo bolj udejstvovalo in vršilo svojo dolžnost.

Kakor je vojna končala toliko dobrin, tako je po večini razbila in zatrla tudi društveno življenje. Uničene so bile knjižnice skoraj povsod, uničeni so bili ali vsaj opustošeni društveni domovi in društveni prostori z odri in drugim inventarjem vred. Povsod samo razdejanje. A ko se je naš rod ob Soči in Adriji po groznem opustošenju lotil obnovitvenega dela, ni pozabil prosvetnih središč: društev. Z novo silo, z novim navdušenjem, ki je presegalo predvojno, so šli na prosvetno delo: obnavljali so društva in njihove prostore in oživili društveno življenje. Velike so bile težkoče, velike žrtve, a premagali so vse, ker so se vsi zavedali, da je v novih prilikah društvo življenjska potreba.

Novi državni gospodarji so se sprva čudili visokemu kulturnemu stanju našega ljudstva, a polagoma se je občudovanje prevrglo v zavist in sklep: onemogočili smo šolstvo, onemogočiti moramo tudi društva, ki niso drugo kot ognjišča, kjer se podžiga narodna zavest. In začeli so pritiskati in delati neprilike: pravilno ustanovljena društva so morala pošiljati na oblastva ustanovne listine, prositi njihovo potrditev in čakati na priznanje, ki ga ni hotelo biti in v mnogih slučajih tudi ni prišlo. Če so pa priznali društvo, so oblastva vedno našla nove razloge, da ni moglo delovati. Vse to jim je bilo še premalo. Dne 13. VI. 1920 so začeli požigi naših narodnih in društvenih domov! — In še vedno se čuti, kljub društveni svobodi, ki jo jamči zakon, sovražen pritisk na vse naše društveno življenje.

V teh razmerah, v katerih bi slednji rod klonil, pa imajo naši zasužnjeni bratje še vedno veselje do dela. Vodi jih neomajna narodna zavest in ljubezen in požrtvovalnost, ki ji ni primere.

Poglejmo!

V Gorici imajo naši rojaki »Prosvetno zvezo« in »Zvezo prosvetnih društev«, ki vodita in skrbita za včlanjena društva. Prva ima po poročilu občnega zbora, ki se je vršil 16. oktobra t. l. v 160. okrožjih 123 društev, 80 pevskih zborov in 30 telovadnih odsekov. V prošlem letu je bilo v teh društvih 372 predavanj in 5 tečajev: telovadni, dramatski, organizatorni, socijalno-gospodarski ter enomesečni gospodinjski tečaj. Poleg tega je imela Prosvetna zveza še 70 okrajnih društvenih sestankov, sej in zborovanj. Na njeno pobudo se je vršil fantovski tabor na Sveti gori, ki se ga je udeležilo 3700 fantov, in tabor dekliških krožkov v Logu pri Vipavi. V načrtu ima Prosvetna zveza, da se vršita vsako leto en splošen fantovski in en dekliški tabor, obenem pa številni okrajni tabori. Tudi tečajev ne opusti, temveč jih še razširi. Središče vsemu prosvetnemu delu pa naj bi bil »Prosvetni dom« v Gorici, za katerega že nabirajo in prispevajo kljub sila težkim gospodarskim razmeram.

Tudi Zveza prosvetnih društev se pridno giblje, zlasti v mestu samem? Žal, o njej nimam podrobnih poročil, da bi njeno delo nazorno pokazal.

V Trstu so leta 1922 ustanovili »Prosveto«, ki izkazuje za lansko leto 48 včlanjenih društev, večinoma iz tržaške in istrske dežele, po kateri je imela 67 predavanj; pripravljenih in naznanjenih je bilo veliko več, a jih je oblast radi — javne varnosti prepovedala. Med prepovedanimi so bila celo predavanja o zemljiški knjigi in o živinoreji!! Kam vse seže — javna varnost! »Prosveta« ima tudi svojo centralno knjižnico, ki zelo dobro deluje, posebej še njen dramatski odsek.

Niso izčrpni ti podatki, a že ti dokazujejo, da moramo biti prosvetnega gibanja in dela naših bratov veseli, ker nam daje poroštvo tam preko, da bodo ostali zvesti svoji prošlosti, da bodo ostali najzavednejši Slovenci in da ne zapadejo tragični usodi svojih rojakov v prejšnjih mejah Italije. Vendar, veseleč se njihovega dela in občudujoč njihov pogum in vztrajnost v neznosnih razmerah, ne smemo pozabiti nanje! Pokazati jim moramo dejansko, da smo s srcem in dušo z njimi, ki so kri naše krvi. Podpreti jih moramo, v delu za ohranitev našega jezika tam onkraj, da ne bomo, ko bo že prepozno gledali na novo potujčeno zemljo, vzklikajoč s pesnikom izpod Krna:

Naš bil nekdaj je ves ta raj,
očetom našim domovina;
tuj narod tod se širi zdaj
naš raj je tujcev zdaj lastnina.

Da se ne zgodi, da ne bodo naši samo grobovi:

Brodarjem pomoči nesimo,
naš čolnič pogube otmimo!

Jugoslovanska Matica še o pravem času kliče in opozarja. Naj njen klic ne ostane brez odmeva! 9. novembra je dan za naše neodrešene brate: podprimo jih, pomagajmo jim, da bodo vztrajali, da bodo imeli vsaj društva in čitalnice, ko so jim šolo potujčili!

Politične vesti.

= **Radić v službi komunistov.** Pribičevićeva »Reč« poroča, da je izvedel njen dunajski poročevalec iz popolnoma zanesljivega vira, da je prejel dr. Maček od sovjetskega centralnega odbora za Balkan na Dunaju 50.000 dolarjev. O tem denarju, da razpolaga edino Radić. Denar da je naložen v Hrvatski Seljački banki. Razven tega, da je sovjetski osrednji komitet prevzel na sebe tudi obveznost, da plača Prpićevo palačo. V kolikor smo mi informirani, je bil dunajski sovjetski komitet razpuščen že pred meseci. Naj bo že stvar kakorkoli, eno je gotovo, da je prišla ta vest za »Reč« tako v pravem času, da ni mogla biti in to je njena slaba stran.

= **Za sovjetskega poslanika v Parizu** je imenovan Krasin, za francoskega v Moskvi pa Herbette.

= **Prepozna odločitev.** V sredo se je vršila seja vodstva HRSS. Na tej seji je bilo sklenjeno, da odpotujeta poslanca dr. Maček in dr. Predavec še isti dan v Beograd, da sodelujeta pri reševanju krize. Iz tega sklepa se vidi, da se je Radić iztreznil in da bi rad popravil svojo kolosalno neumnost, ki jo je zagrešil na svojem zadnjem shodu. Odločitev HRSS pa je prišla prepozno, ker je med tem že imenovana nova P. P. vlada.

= **Konflikt med Vatikanom in francosko vlado.** Včeraj smo poročali o glavni vsebini francoskega naučnega ministra Alberta na konferenci v Valence. Njegov govor je sedaj povod ostremu konfliktu med francosko vlado in Vatikanom. Herriota je namreč obiskal papežev nuncij msgr. Ceretti in se pritožil nad govorom Alberta. Izjavil je, da bi moral Vatikan prekiniti diplomatske stike s francosko vlado, če ne bi Albert preklical in obžaloval vse svoje napade na Vatikan. Izjavo msgr. Cerettija tolmačijo diplomatski krogi v tem zmislu, da hoče Vatikan prehiteti francosko vlado, ki se pripravlja, da prekine diplomatske odnošaje ž njim.

= **Zinovjevo pismo.** Poseben odbor, ki preiskuje afero Zinovjevega pisma, je ugotovil, da ni nihče videl originalnega pisma. Če je pismo falzifikat ali ne, o tem se odbor ni izjavil.

Prosveta.

I. mladinsko predavanje se vrši v nedeljo, dne 9. novembra ob pol 11. uri dop. v Filharmonični dvorani. Predavanje nosi naslov »Glasba Hrvatov« ter izvaja spored g. Drago Hržič, koncertni in operni pevec iz Zagreba. Koncert ima pravzaprav dva dela in sicer hrvatska glasba do Ivana Zajca in novejša hrvatska glasba. Gospod Hržič je odličen baritonist ter eden najboljših interpretov hrvatske narodne in koncertne pesmi. Uvodno besedo k temu predavanju govori učitelj glasbe gospod Josip Brnobič, ki kot rojen Hrvat pozna hrvatsko glasbeno zgodovino v vseh detajlih. Koncert je namenjen naši sredniji in strokovni šolski mladini ter so sporedi na razpolago v Matični knjigarni.

Sokolstvo.

Sokol I. Prosvetni odsek priredi v sobo Taboru predavanje Predava g. Josip Zupančič. »Vatikan in Strossmayer«. Bratje in sestre, udeležite se predavanja polnoštevilno!

Jezdni odsek tel. društva »Sokol« Ljubljana pozivlja svoje člane na izvanredni občni zbor, ki se bo vršil v Narodni kavarni, dne 2. decembra t. l. ob 20. uri 30 minut zvečer. Dnevni red: poročilo, volitve in slučajnosti. — Zdravo! Odbor!

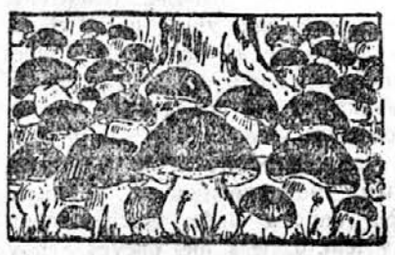

GOBE, OREHE,
rujavi, zeleni in beli fižol
kupuje
„GLIVA", Ljubljana,
Gosposvetska c. 3
Wolfova ulica 12.

Umor Ferdinanda Pipana.

nagrada 20.000 dinarjev.

Z ozirom na razpisano nagrado v znesku 10.000 Din za ono osebo, ki bi dala sodišču take podatke, da bo na njih podlagi mogoče izslediti pravega krivca Pipanovega umora, se razglaša, da je gospod Franc Miklič, hotelir v Ljubljani in oče prvotno osumljenega Ernesta Mikliča založil na policijski direkciji v Ljubljani 10.000 Din kot nagrado za ono osebo, ki tekom treh mesecev izsledi pravega morilca trgovca Ferdinanda Pipana.

Vsakdo, ki kaj ve o tem senzacijonelnem umoru, naj to naznani g. policijskemu direktorju, ker je v interesu prizadetih in do sedaj osumljenih oseb, kakor tudi v interesu vsakega državljana, da se zločinca odkrije.

Cela nagrada znaša sedaj 20.000 Din, ki jo bo prejel ovaditelj in mu bo razen tega popolna tajnost zajamčena.

Nagrada se bo izplačala tudi osebam, ki stanujejo na Primorskem, kjer je bil Pipan doma.

Ljubljana, dne 5. novembra 1924.

Policijski direktor:
dr. Guštin, s. r.

Arkadij Averčenko:

Star devičnik.

(Dalje.)

Osameli gost je v majhnih presledkih pokušal svoj čaj in se nekolikokrat mimogrede ozrl na študenta Aničkina in njegovo nevesto.

»Kaj študirate, če vas smem vprašati?« je vprašal končno, ko je postrežljivo pomežiknil svojemu nasproti sedečemu.

»Jus.«

»Aha! Glej, glej... Tudi jaz sem včasih študiral in imam rad akademsko mladino. Samo jus, veste, to je tako bolj rahla stvar...«

»V kakšnem oziru?«

»V kakšnem oziru? I no, poglejte: Študirate in študirate cela štiri leta. Končno (če pridete tako daleč) ste gotovi... In kaj ste potem? Kaj lahko postanete, če jasno in natanko pogledamo? Ali odvetniški koncipijent ali pa neplačan uradnik pri kaki železniški družbi — majhen uradnik, ki ima še daleč, daleč pred sabo mesečno plačo štirideset rubljev! Samo po sebi se razume, da boste dovolj vestni, da se ne boste ženili, sicer pa...«

Študent se je smehljal kakor v svesti si krivde.

»Nasprotno sem baš namenjen se oženiti. Dovolite, da vam predstavim svojo nevesto!«

»Tako... oženiti se,« je zategnjeno in pomembno rekel osameli gospod. »Torej, milostiva gospodična, jaz vam gotovo iz srca želim prijetnega in brezskrbnega življenja! Sicer sem pa dostikrat imel priliko opazovati, kako žive poročeni študentje: Podstrešna sobica v četrtem nadstropju, za posteljno steno bolan otrok, prezgodaj ovenela, utrgana žena in mož, ki so za brezkončno stradanje in neuspehi oropali vsake nade na bodočnost in moči... Seveda so tudi tukaj srečne izjeme: Otrok včasih umre in žena lahko začne s kakšnim sostanovalcem, žal pa moram reči — ti srečni slučaji so redki... Največkrat se konča pač tako, da pošlje mož nekega dne ženo v zastavljalnico, češ, naj zastavi zadnjo obleko, v njeni odsotnosti pa priveže jermen na kljuko in — —«

Osameli gospod je napravil zelo razumljivo kretnjo ob vratu.

— V sobi je postalo tiho.

Ženin se je potuhnil in bi se očividno najrajši zaril v stol, nevesta je pa nasprotno stanovitno uprla svoj zastrti pogled v ptičnico, na trepalnicah sta se ji zalesketali dve svetli solzi, ki sta končno zdrsnili po valovitih prsih in ki sta ju takoj nadomestili dve novi...

»Čemu bi plašili mladi par,« je rekel knjigovodja Kazanlikov s kislim smehljajem. »Govorimo rajši o čem drugem.«

»Pa res,« je pritrdil davčni uradnik Tuljapin. »Vi gledate življenje veliko prečrno in preenostransko. Prosim, vzemite na primer mene: Jaz sem se svojčas poročil iz ljubezni in živim v najsrečnejšem zakonu, kar si ga morete misliti. Ne samo, da nimava nobenih materijelnih skrbi, ampak tudi drugače živiva v vsakem oziru zadovoljno in harmonično. Skozi vsa svoja zakonska leta se ne morem spomniti niti enega slučaja, da bi občutil svojo ženo kot breme... Danes recimo — njo je bolela glava in žal ni mogla priti, da bi čestitala našemu dragemu gostitelju, in kljub temu je pristala na to, naj grem vsaj jaz sem...«

Gospod s temnimi nazori je zamišljeno zamajal z glavo.

»Mogoče, vse je mogoče... Samo, veste, resnično srečnega zakona nisem še do danes videl... Sploh pa — moj Bog — zvesta, brezobzirnoljubeča žena je vendar taka redkost, da bi jo morali kazati po muzejih... Kar je pa najslabše,« se je obrnil proti študentu, ki je mrko mislil predse, »kar je pa najslabše: Čim nežnejša in skrbnejša je videti soproga, tem večjo podlost pripravlja za moževim hrbtom!«

»Moja žena je drugačna!« je mrko mrmral davčni uradnik.

»Rad verjamem,« je odvrnil zapuščeni gospod z lahkim poklonom. »Saj govorim samo na splošno. Priznati vam pa moram, da sem poznal može, ki so pripovedovali o svojih ženah ganjeni do solz in komu? — istim ljudem, cenjeni gospod, ki so objemali pred dvema urama isto ženo...«

»Vi ste značilen pojav, kdo ve!« je nervozno vzkliknil davčni uradnik.

»Jaz pripovedujem samo resnico! Tako sem na primer pred leti stanoval pri odvetniku... Njegova žena mu je prigovarjala dan za dnem z najvišjimi piščalmi, naj gre vendar za kako urico v klub in se tam razvedri, kajti ona se ne počuti dobro in se bo ulegla. On je pa na drugi strani utrujen od prenapornega dela. Pri tem ga je poljubila in oblizovala in mu rekla solnce svojega življenja. Komaj je pa bil mož za vrati in za oglom, se je že prikazal ljubitelj iz omare — saj jih skrivajo na vseh mogočih mestih — in sta se poljubovala in prižemala po notah do zore. Vse to sem jaz videl in slišal vsak božji dan, ker sem stanoval zraven...«

Davčni uradnik Tuljapin je sedel bled in propadel in težko dihal... Spomnil se je, da mu je prav danes rekla žena solnce svojega življenja in ga pomilovala, da je utrujen od prenapornega dela. Najrajši bi skočil in stekel domov, vendar ga je bilo sram pred drugimi gosti in zato se je kakor študent Aničkin rajši stisnil globlje na svojem stolu.

Žena knjigovodje Kazanlikova je prišla preplašena in z rdeče objokanimi očmi z jedilnice in pozvala k mizi.

Pobito razpoloženje je malo prešlo. Vsi so se dvignili in z olajšanim srcem stopili v jedilnico.

Ko so bili kozarci naliti do vrha, se je nepričakovano dvignil samevajoči gospod in rekel:

»Gospoda, prosil bi vas, da izpraznite prvi kozarec z mano na zdravje spoštovanega slavljenca! Naj bi se še deset, dvanajst let veselil življenja in zapustil svoji soprogi veliko kopo otrok!«

Čeprav je bila napitnica na videz različno sprejeta, so vendar vsi navzoči izpraznili kozarce.

»Drugi kozarec pa,« je slovesno oznanil osameli gospod, »drugi kozarec dvignem na zdravje njenega prvorojenca!«

Bodoči materi je zažarel obraz in obrnila je proti govorniku svoje oči, katerih pogled je pravil, da mu je za to željo odpustila vse prejšnje.

»Torej na zdravje vašega sina!« je rekel osameli gospod še enkrat. »Seveda, ne more se zatajiti, da otroci niso zmirom taki, kakor si jih želimo. Tako sem poznal dečka, ki je že z devetimi leti kradel svojemu očetu denar in žganje... pred kratkim sem videl celo seme, ki je materi, ki ga je izredila, preparalo trebuh in ko so ga hoteli aretirati, je kljub svojim štirinajstim letom podri dva stara, navihana stražnika... Vsekakor moramo reči — —«

»Jejte rajši,« je rekel gostitelj z nagubančenim čelom. »Tu je izvrsten losos — sveže kumare...«

Osameli gospod se je vljudno zahvalil, pomaknil losos proti študentovi nevesti in rekel:

»Prav pred par dnevi so umrli moji znanci od uživanja rib... Kupili so prav takega lososa in ga jedli pri večerji.«

»Nimam rada lososa,« se je zahvalila nevesta. »Prosim, dajte mi rajši malo klobase...«

»Z veseljem,« je rekel gost in ji ponudil krožnik. »Zastrupljenje s trihino je nasprotno redkejše kot pa z ribjim strupom. Kljub temu — pred nekaj dnevi berem: Pripeljejo staro žensko v bolnišnico; sumijo — tuberkuloza in kaj vidijo, ko jo operirajo? — Pomislite: Cela trebušna votlina — en sam ogromen kloboč migljajočih trihin...«

*

Davčni uradnik se je poslovil istočasno z osamelim gospodom, ki se je z vljudnimi, izbranimi besedami zahvalil gostitelju in odšel po stopnicah, ne da bi se mu kam mudilo.

Davčni uradnik je pri mizi veliko in sistematično pil; sedaj je z negotovimi koraki došel samotnega gospoda, ga prijel za rame in rekel:

»Kaj ste poprej čenčali o ženah, vi mora, vi nesrečnik, a? Poglejte, če vam s to palico precepim črepinjo — drugič boste mogoče znali strahovati svoj prazni jezik...!«

Osameli gospod se je [illegible] zježil, potem se je pa vendar obrnil [illegible] govoril brez zadrege:

»Vi imate precej težko, železno palico... Če me s tem udarite po črepinji, me ubijete... Meni ne pride iz tega nič, saj bom mrtev, vas bodo pa prijeli za vrat in poslali v Sibirijo. Na ta način pride vaša žena na beraško palico, vi sami boste pa imeli spodaj v rovih v kratkem najlepšo jetiko... Vaši otroci bodo zrastli v poštenjuhe in če bo slišala njihova mati o zločinih, jo bo zadela kap... Ali vidite?! Torej le mirno udarite...«

Dnevne vesti.

— **Časnikarska poštenost.** »Slov. Narod« in »Jutro« prinašata ostentativne vesti o obžalovanja vrednem polomu Banche Adriatiche v Trstu. Me drugim sta objavila tudi, da je bil g. Ćiro Kamenarović aretiran v Trstu in odveden v preiskovalni zapor. Nista pa bila toliko poštena, da bi to svojo vest izpopolnila v zmislu poročil tržaških listov, da se g. Č. Kamenarović ne nahaja v preiskovalnem zaporu, temveč da se je moral samo obvezati, da ne zapusti Trsta.

— **Infamnost.** »Slovenski Narod« je priobčil v torek notico, v kateri trdi, da smo mi napisali, da je sedanji davek, ki se pobira po gostilnah in kavarnah premajhen. Urditev »Slovenskega Naroda« je infamna laž. Objavili smo le pojasnilo socialnega urada mestne občine in koncem tega poročila se pravi, da je davek za nočni obisk kavaren in gostilen premajhen, da bi se z njim krili vsi izdatki za mestne reveže. »Slovenski Narod« je torej zagrešil infamno demagogijo, kakršne ne bi bilo mogoče odpustiti niti Radiću.

— **Državni svet** je razveljavil odgoditev občnega zbora Kmetijske družbe kot nezakonito in razsodil, da je notranji minister prekoračil svoj delokrog, ko je ustregel željam SLS. Pravica je torej zmagala in upamo, da bo sedaj Kmetijska družba v kratkem času pričela poslovati.

— **Za župana v Ptuju** je bil izvoljen dr. Matej Senčar, za podžupana pa dosedanji župan Blažek, ki sta dobila od 24 oddanih glasov 19. Nemci in socialisti so oddali prazne glasove.

— **Za župana na Bledu** je bil izvoljen graščak Kenda.

Lubiana — Zagabria. Diplomati so navadno zelo uljudni in kulantni ljudje. Dočim nastaja med nami in Italijani (zlasti po njihovem zatrjevanju) prav debelo prijateljstvo, in se mi držimo strogo internacijonalnih manir, nas oni, če le morejo — briskirajo. Tako imajo na primer italijanski konzulati v Ljubljani in Zagrebu le oznako »Lubiana« in »Zagabria«, dočim o našem imenu ni ne duha ne sluha. Sicer pa tudi avstrijski tukajšnji konzulat pozna le »Laibach« — Se-li ne bi dalo v Rimu in na Dunaju primerno namigniti? —

— **Iz Uradnega lista.** Upokojena sta višji računski svetnik Janko Mladič in rač. svetnik Rihard Schumi, oba v Ljubljani. — Na filozofski fakulteti ljubljanske univerze se razpisuje mesto docenta ali pa izrednega profesorja za antično zgodovino. Prošnje je vložiti na dekanatu filozofske fakultete najkasneje do 2. jan. 1925.

— **Upokojen** je v Ljubljani računski nadsvetnik Anton Mikuš.

Matura za eksterniste in privatnike. Opetovano že je bilo čitati, da v Sarajevu srednješolski učitelji pripravljajo v posebnih kurzih za srednješolski zrelostni izpit kandidate, ki so že v pridobitnem življenju, pa prej niso imeli prilike došolati se, ali pa take prilike niso zadostno izrabili. — Taki ljudje so tudi v Ljubljani. Marsikdo je dovršil tri razrede, pa je šel h obrti. Zopet drugi tretošolci so se porazgubili po pisarnah, tudi sedmošolci so zagazili. — Sedaj bi morda marsikdo rad pohajal v večerne tečaje. Kaj, če bi nekaj gg. profesorjev začelo o stvari razmišljati?

— Vendar enkrat! Delavstvo ljubljanske tobačne tovarne je te dni prejelo izplačilo znane »povišice« mezd, za katero so se monopolski delavci borili dolge mesece. Povišica znaša 3 dinarje na dosedanje plače in je ila izplačana za nekoliko mesecev nazaj, tako, da so prejeli nekateri 2 do 3 tisoč kron. S tem pa seveda še ni zadoščeno potrebam teh najslabše plačanih državnih delavcev. Na vrsto prihaja vprašanje upokojenih monopolskih delavcev, ki kakor znano ne pridejo v poštev, kot ostali državni upokojenci, ampak le kot takozvani provizijonisti. Baje namerava finančno ministrstvo za monopolske upokojence izdati nekak začasen pravilnik, glasom katerega bo regulirana provizija tobačnih upokojencev. Čas bi bil, da država primerno poskrbi tudi za monopolsko delavstvo, ki s svojim delom pripomore državni blagajni do najlepših dohodkov. Vedno in vedno čitamo poročila, koliko je izkupila država za monopolske izdelke, a plače monopolskega delavstva še daleč ne odgovarjajo sijajnim dohodkom, ki jih ima država pri tobaku.

— **Najnevarnejši vlomilec v naši državi aretiran.** V Osijeku je bilo v noči od 31. oktobra na 1. novembra vlomljeno v trgovino s čevlji Gjure Tkalca in ukradeno več parov moških in ženskih čevljev v skupni vrednosti nekaj tisoč dinarjev. Oškodovanec je tatvino prijavil policiji, obenem pa je tudi sam poizvedoval za storilci. S tem namenom se je podal v nedeljo v družbi čevljarja Grgca, ki je bil istotako okraden, na trg, kjer sta pazljivo pregledovala na prodaj nudeno blago. In res! Kmalu opazi Tkalec nekega mladeniča, ki je prodajal njemu ukradene čevlje. Dal ga je takoj aretirati in je mladenič izpovedal, da se piše Franjo Vedečnik, vrtar, doma v Sloveniji. Pri njem so našli tudi knjižico, ki se je glasila na to ime in poklic. Predvčerajšnjim je pa Vedečnika odpeljal detektiv iz policijskih zaporov v sodne, kjer pa je v sodišču neki, slučajno iz svoje pisarne prišli uradnik spoznal v njem prefriganega in nevarnega vlomilca Edvarda Oto repca in ga takoj poklical po imenu. Ta pa je v početku tajil in vztrajal na tem, da se piše Vedečnik. Kasneje pa, ko so mu pokazali njegovo lastno fotografijo, ki jo hranijo za spomin in vsak morebiten slučaj v policijskem albumu, je ponosno priznal: »Ampak jaz sem Otorepec!« Njegova aretacija je vzbudila povsod veliko senzacijo, ker je bil znan kot najnevarnejši vlomilec v Jugoslaviji, ki se ni bal izvršiti vloma niti ob belem dnevu na najprometnejšem kraju. Oddan je bil v osiješke sodne zapore.

— **Deset svinj zgorelo.** V Dubrovniku je pustil po neprevidnosti neki hlapec v hlevu gorečo svečo, od katere se je hlev vnel in pogorel do tal. V njem se je nahajalo tudi 10 svinj, ki so istotako zgorele.

— **Pastirček-umetnik.** Peter Glušac, mlad vaški pastirček iz Hercegovine je vzbudil pri ljudeh veliko zanimanje in začudenje s svojimi izrezljanimi figurami, ki jih dela popolnoma umetniško iz lesa in kamna. Pri tem se poslužuje le najenostavnejšega orodja. Pastirček ni nikdar obiskoval nobene šole.

— **Če se pusti otroka samega.** V Trstu je pred tremi dnevi padel neki 2-letni deček 2 okna drugega nadstropja, kjer se je igral, na dvorišče. Na vpitje in krik žensk je prihitela preplašena mati na dvorišče, kjer je našla svojega otroka težko poškodovanega, drobovje. Mati ga je prenesla v bolnišnico in je le malo upanja, da bi okreval.

— **Kateri pisalni stroj si naj nabavimo?** Da bomo z nabavo pisalnega stroja zadovoljni, je merodajnih več vidikov: dobra konstrukcija, preciznost, trpežnost, priročnost, dober materijal pa tudi lična oblika. Med dvainpetdesetimi pisalnimi stroji raznih sistemov, ki so bili uvedeni v strokovnih šolah: v nekdanji zasebni trgovski šoli Ant. Rud. Legata v Mariboru, v trgovski šoli drja. Finka v Gradcu in v sedanji šoli za stenotipijo Ant. Rud. Legata v Mariboru se je pisalni stroj »Continental« najbolje obnesel. »Continental« je izdelek svetovnoznane tvornice »Wanderer« v Schönau pri Chemnitzu, kjer izdelujejo tudi slovita motorna kolesa in automobile tipa »Wanderer« ter seštevalne stroje »Continental«. Pisalni stroj »Continental« velja med strokovnjaki kot najboljši med vsemi pisalnimi stroji. Tudi v deželah, kjer so pisalni stroji doma, prednjači »Continental« kot najbolj priljubljena marka. To izborno marko ima v samoprodaji za vso Slovenijo tvrdka **Ant. Rud. Legat. Maribor, Ie Slovenska ulica 7, telefon 100.** Tvrdka nima nobene podružnice! Za izborno kakovost tega pisalnega stroja jamči dejstvo, da je »Continental« v severni Sloveniji povsod uveden in najbolj razširjen. Najboljša reklama zanj so vsi, ki ga imajo, ker ga hvalijo. Vprašajte in prepričali se boste!

— **Najmodernejše moške in damske kroje,** preizkušene, razpošilja in izdeluje po meri ministr. za trgovino in obrt koncesijonirana krojna šola. Tečaj za krojače, šivilje in nešivilje. Židovska ulica 5-I. Ljubljana.

Ljubljana.

l— **Odpovedana ljubezen.** »Štiri dolga leta sem jo idealno ljubil, sedaj pa mi gre napraviti tako neumnost. Vedno sem ji bil dober, kadar sem prišel k njim in jo kratkočasil, dokler ni prišel tisti šimi-kavalir, ki ji je zmešal pamet. O, le počaka naj malo, jaz ji že pokažem! Odpovem ji ljubezen enkrat za vselej in sicer v pismu. Tako-le bom napisal: »Draga Francka! Ker se samo norčuješ iz moje ljubezni, ti sporočam, da te nimam prav nič več rad, ker imaš ti drugega rada in si prelomila... — ne bom zapisal, ker veš, kaj mislim. Ako boš morda v kratkem čitala v časopisih, da je ta in ta napravil radi nesrečne ljubezni samomor, tedaj vedi, da sem bil to jaz. Z Bogom in — moli za mojo dušo!« Tako se je jezil Jože in koval temne načrte ter divje vihtel svojo zgodovinsko palico. Pa je slučajno srečal tistega brihtnega »dohtarja«, o katerem je vedel, da se ni dobro šaliti z njim in ga je vprašal za svet, kaj naj stori. Razložil mu je svoj načrt in prijatelj ga je od začetka do konca potrdil. Celo obljubil mu je, da mu bo sestavil ljubezensko odpoved, ker Jože nima dobrega »štila«. Pogodila ste se. Ko je bila odpoved napisana, pa si je Jože nenadoma premislil in je nekam bolečе dejal: Veš kaj, dohtar, morda bi pa bilo bolje, da zaenkrat ostane še pri starem.« »Čemu, ko vidiš, da ne bo nikdar nič iz tega«, je menil prijatelj. »Ja, prijatelj, ona bo imela mastno dotico in jaz bi bil potem preskrbljen. Pa tudi čedno dekle je«, se je branil Jože. — Še tisti večer sta se napotila k Francki, da uredita zadevo. »Francka, povej, ali me res ne maraš?«, ju je ginljivo vprašal Jože. »O, zakaj pa ne. Da te imam v resnici rada, da ti zaupam vso svojo srečo, ti povem, da se bom še pred adventom omožila in te že sedaj povabim na svadbo. Boš prišel?« Jože je izbuljil oči, pocukal dohtarja za rokav in dejal: »Pojdiva, ampak takoj pojdiva!« In Jožetu ni bilo treba pisati ljubezenske odpovedi, pa tudi samomora do danes še ni storil.

l— **Izdal se je.** Dne 3. t. m. se je vozil Franc Močnik, mesar v Trzinu z osebnim vlakom proti Ljubljani. Med postajama Sava in Litija je vstopil v njegov kupé neznan možakar, ki mu je ponudil dežni plašč v nakup. Močnik si je plašč ogledal, nakar je izrazil bojazen, da je ukraden. Ko je neznanec to slišal, jo je hitro odkuril, plašč pa je pustil Močniku, ki ga je oddal pri policijskem ravnateljstvu, kjer naj se zglase vsi, katerim je bil v zadnjem času kak dežni plašč ukraden, ne da bi bil priše do sedaj na dan...

l— **Tatvine.** Anton Pance, posestnikov sin na Viču, je naznanil na policiji, da mu je bilo dne 4. t. m. izpred gostilne Fr. Pirnat ukradeno kolo znamke »Waffenrad«, vredno 1500 Din. — Istotako žaluje inštalater Jože Pfeifer za kolesom znamke Waffenrad, vrednim 1500 Din, ki mu ga je ukradel neznanec dne 4. t. m. izpred hiše št. 4 v Florjanski ulici. — Mirkotu Stepiču v Spodnji Šiški je izginilo dne 31. pr. m. iz dvorišča nekaj perila v skupni vrednosti 300 Din.

l— **Pogreša se.** Ivan Celarc, 71 let star, stavbeni mojster, Krakovska ulica 27, se je poslovil pred dalj časom od svoje zakonske polovice, rekoč, da odpotuje na deželo, kjer ima izvršiti neko delo, obljubil pa je, da ji v dveh dneh piše. Ker dosedaj ni o njem ne duha ne sluha, se njegova žena Marija boji, da se mu je pripetila kaka nesreča.

l— **Umrli so:** Fran Florjančič, zavarovalni potovalni uradnik, 79 let. — Henrik Pečenko, zidar, 54 let. — Marija Koprivec, trgovčeva žena. — Lovro Breceli, kočar, 78 let. — Franciška Kuhar, posestnikova hči, 9 let.

l— **»Bajtar«,** stavbna in kreditna zadruga železniških uslužbencev v Ljubljani priredi v soboto dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Mestnega Doma Martinov večer. Za zanimiv spored kakor za dobro postrežbo bo poskrbljeno. Ker je čisti dobiček namenjen za rezervni sklad zadruge, se občinstvo vljudno vabi, da v čim večjem številu poseti prireditev.

Maribor.

Izgon naših državljanov iz Avstrije. Avstrijske oblasti so v pondeljek dostavile odgonskim potom v Maribor zopet štiri naše državljane, ki so bili radi postopanja, brezposelnosti itd. izgnani iz avstrijske republike.

Policijske prijave. Včeraj je prejela policija 12 prijav: 1 radi tatvine, 1 radi ogrožanja osebne varnosti, 3 radi prestopkov cestnega policijskega reda, 1 radi prekoračenja policijske ure, 3 o izgubljenih predmetih, 2 o najdenih predmetih in 1 poročilo.

Neznanega moškega, starejšega, ki je gluhonem in slep je v nedeljo ustavila policija na ulici. Doslej še ni bilo mogoče ugotoviti njegove identitete. Policija ga je

Umetniške razglednice naših jugoslovanskih »Velemož«. Umetniško založništvo »Ažbe« v Mariboru je izdalo drugo serijo (12 razglednic) jugoslovanskih velemož. Druga serija vsebuje reprodukcije sledečih mož: Finžgar, Fr. Prešern, Anton Foerster, Josip Stritar, Petar Zrinjski, Ivan Gundulić, Krsto Frankopan, vojvoda R. Mišić, Jovan Popović, Branko Radičević, Ljubomir Nenadović, Dositej Obradović. Reprodukcije II. serije so izvršene v štirih barvah ter so krasno uspele. Priporočamo obenem tudi nakup Ažbetove »Adrija serije«, kakor tudi ljudskih razglednic z verzi in karikatur. Naročila se naj pošiljejo na umetniško tiskarski zavod in založništvo »Ažbe« v Mariboru, Koroška cesta 39, Slovenija. Telefon inter. 446.

Smrt na ulici. V pondeljek krog 13. ure sta 54 letni, v zadnjem stadiju tuberkuloze se nahajajoči zidar Andrej Žižek in njegova žena peljala po Aleksandrovi cesti proti Lajteršberku, kjer stanujeta, neke stvari na ročnem vozičku. Med potjo je Žižeku nenadoma postalo slabo, vstavil se je pred hišo št. 64 na Aleksandrovi cesti in v par minutah obležal mrtev na tleh.

Obsodba »Volksstimme«. Pred mariborskim sodiščem je bil včeraj obsojen odgovorni urednik »Volksstimme« g. Viktor Eržen na 200 dinarjev globe in sicer radi članka »Die gesetzliche Wahlbetrug ist vollbracht,« katerega je objavil v svojem listu po mariborskih občinskih volitvah. Tožbo proti njemu je vložila policija, odnosno državno pravdništvo.

Državna subvencija za razstavo. Ministrstvo za trgovino in industrijo je dovolilo in tudi že nakazalo odboru letošnje mariborske Industrijsko-obrtne razstave 10.000 dinarjev izredne subvencije.

Odvetnik obsojen radi — zapitka. Mariborsko sodišče je imelo včeraj zabavo posebne vrste. Pred sodnikom je stal namreč mariborski odvetnik dr. S., katerega je tožila natakarica gostilne R. radi neporavnanega zapitka računa. Odvetnik je upravičennost tožbe priznal in bil obsojen na plačilo cehe in nastalih sodnih stroškov. Cela stvar je bila menda le šala hudomušnega g. dr. S.

To in ono.

NEAPELSKA CAMORRA.

O neapolski camorri se je že toliko pisalo, da je postala že camorra vseh camorr in da si zlasti Nemec govori o njej grozne stvari. Toda slava camorre je že davno ugasla in kar se danes imenuje pod tem imenom je v resnici že tako revno, da ne zasluži tega groznega naziva.

Neapolska camorra je bila ustanovljena od odpuščenih kaznencev z galer. Ti so se znašli v Neapolju in ustanovili tu zvezo, ki so jo imenovali camorro. Ta zveza je stalno rasla in vedno bolj pridobivala na moči. Na višku svoje moči je bila okoli leta 1860. Tedaj je štela okoli 400 članov. Vsem tem je načeloval mojster, katerega je izvolil dosmrtno »svet«. Vsak član je bil zavezan, da se brezpogojno pokorava odredbam mojstra in sveta in vsaka nepokorščina je bila kaznovana s smrtjo. Ta kazen se je tudi brezobzirno izvrševala. Camorra je postala skoraj strah prebivalstva. Izsiljevanja, umori in ropi so se množili in vršili pri belem dnevu. Kmalu je imela camorra tako moč, da so bili bogati ljudje varni le, če so plačevali camorri redno mesečno odrupnino.

V camorri je vladala najstrožja disciplina. Večino hudodelcev je odredil mojster ali svet in ves pridobljen denar je šel v skupno blagajno, iz katere so potem dobivali člani camorre svojo stalno mesečno plačo. Posamezniki pa so seveda izvrševali roparstva tudi na svoj račun in tako je bilo članstvo pri camorri zelo dobičkanosno. Ko je bilo leta 1861 ustanovljeno italijansko kraljestvo, se je pričel neizprosen boj policije proti camorri. Kakih deset let je imela policija v boju s camorro zelo neznaten uspeh. Camorraši so bili složni in strah pred mojstrom je bil večji ko pred policijo. Počasi pa se je to izpremenilo in ko so izbruhnili v camorri sami prepiri in je bilo raznoglasje vedno večje, tedaj se je pričela zmaga policije. Camorra je bila popolnoma zatrta in Neapelj je bil rešen svoje največje nadloge.

Camorre v starem zmislu besede danes ni več v Neapolju. Pač pa obstoje še vedno razne tolpe zločincev, kakor je to običaj v vseh večjih mestih. Te tolpe so si nadele, da bi lažje izvrševale svoje delo, ime camorre. Sedanje camorre pa ima policija v evidenci in kakor hitro se zgodi kak zločin, potem polovi policija camorraše. Nato se osnuje nova tolpa, ki si zopet nadene ime camorra. Na ta način živi dalje ime nekdaj tako grozne in nevarne camorre.

KAVARNA »EMONA«

Dnevni koncerti elitnega
:- salonskega orkestra -:
Začetek ob 20. uri

BAR »EMONA«

Otvoritev zimske sezije
1924-25 meseca novem.

PRVOVRSTNI
:PROGRAM:

Jossete Prince — Kitty Boss — Ossi Grewald — Irma Kotty — Ninon and Stello — Lanskoy Trouppe — Renee, hrvatska subreta — Svira Pertelič Duo Orig. Jazz-Band — Razposajeni Gjuro

Pričetek programa ob 24. uri

Jan Fiala
kavarnar in restavrater

Gospodarstvo.

Francoski gospodarski problemi.

(Konec.)

Trgovina z Nemčijo in Saarskim ozemljem je bila ugodna. V Nemčijo je Francija izvozila za 667 milijonov frankov, uvozila pa za 551 milijonov frankov. Presežek znaša torej 116 milijonov. Tudi trgovinska bilanca s saarskim ozemljem je aktivna in sicer za 89 milijonov. Francija je torej še enkrat toliko izvozila v Nemčijo, kakor pa je uvozila iz Nemčije.

Stanje v industriji se je v splošnem v zadnjih mesecih nekoliko popravilo. Produkcija surovega železa je narasla v avgustu na 656.000 ton proti 636.000 tonam v juliju. Enako se je dvignila tudi produkcija jekla. V juliju je znašala ta 565.000 ton, v avgustu pa že 582.000 ton. Zadovoljivi so tudi rezultati pri premogu. Avgusta meseca je bilo pridobljeno v 25 delavskih dneh 3,691.100 ton premoga.

Izboljšale so se enako nemške reparacijske dobave. V avgustu je prejela Francija na račun reparacij 886.000 ton premoga; v septembru pa je dobila Francija že 948.000 ton. Cena za reparacijski premog je padla za pet frankov za tono.

Tudi vse ostale industrije so dobro zaposlene. Avtomobilska industrija, ki je nad vse poceni, je imela velika naročila. Vsled intenzivnega dela industrij primanjkuje delavcev. Dotok tujih delavcev je nezadosten in ne more odpraviti pomanjkanja delavcev, na katerem trpi Francija. Položaj na delovnem trgu osvetljuje najbolje sledeča statistika ministrstva za delo. Koncem septembra je bilo 10.618 prošenj za delo in 12.172 prostih službenih mest. Tujih delavcev se je priselilo 4085, izselilo pa 1010. Podpiranih brezposelnih je bilo 466. Francija je torej dežela, ki nima brezposelnih.

Poleg pomanjkanja delavcev je za francosko industrijo največja težava v pomanjkanju denarja. Industrijske obligacije se vedno težje plasirajo in obresti zadolžnic presegajo že 11 odstotkov. Pomanjkanje denarja je povzročeno najbrže vsled tega, ker pošiljajo francoski bogataši vedno bolj svoj denar v tujino, da si tako prihranijo davke. Zato se vedno bolj zahteva, da se ukrenejo odločne odredbe proti begu francoskega kapitala v tujino.

O žetvi so objavljeni sledeči rezultati (v 1000 dvojnih stotov): za pšenico se navaja število 76.840, za rž pa 10.129. Te številke pa še niso končno veljavne in bodo najbrže nižje. Tako je bilo tudi lani, ko se je rezultat zmanjšal za 4 milijone dvojnih stotov proti prvotni napovedi. Francoski poljedelski minister pa smatra te številke za pravilne in je mnenja, da bo znašal letošnji primanjkljaj žita na Francoskem približno 10 milijonov dvojnih stotov. Z ozirom na splošno slabo letino žita, je tudi ta primanjkljaj znaten.

Kljub dobremu gospodarskemu stanju Francije pa se prebivalstvo ne množi in s porodi komaj zamašujejo vrzeli, ki jih rode smrtni slučaji. V mesecih april, maj, junij je bilo v 22 departmanih (od 89) več smrtnih slučajev ko porodov. Za prvo polletje se objavlja sledeča statistika.

	L. 1924.	L. 1923.
Živorojenci	385.321	395.863
smrtnih slučajev	381.666	352.239
presežek rojstev	3.655	43.624
zakonov je bilo skl.	175.771	176.114
ločitev je bilo	10.638	11.965

Francija je štela po zadnji statistiki 39,209.000 prebivalcev. Na 10.000 prebivalcev bi torej prišlo po gornji statistiki

živorojencev	196
smrtnih slučajev	194
presežek rojstev	1.9
sklenjenih zakonov	89
ločenih zakonov	5

Ta statistika kaže, da je umrljivost v Franciji večja ko v drugih državah. Samo Madžarska, Španija, Portugalska in balkanske države poznajo še večjo umrljivost. Na drugi strani pa je presenetljivo majhno število zakonov. Populacijski problem je v Franciji še vedno v ospredju javnega interesa.

Občni zbor ljubljanske podružnice Kmetijske družbe

se je vršil v torek zvečer. Otvoril ga je kmetijski svetnik Rohrman. Občni zbor je bil precej buren.

Toda že po par uvodnih besedah predsednika ga je prekinil dr. Stanovnik, ki je dejal v glavnem sledeče: »Sklicujem se na § 30 družbinih pravil, po katerem bi morala biti vršitev občnega zbora objavljena v družbinem glasilu »Kmetovalec« 14 dni popreje, kar se pa ni zgodilo. Občni zbor, ki je bil sklican za dne 19. oktobra, ni bil sklepčen in bi se potemtakem moral vršiti 14 dni pozneje, kateri dan je padel na 2. novembra, vrši se pa faktično nocoj dne 4. novembra in je vsled tega neveljaven.«

G. svetnik Rohrman odgovarja na to, da vse to res stoji v pravilih, da pa so vsi udeleženci občnega zbora dne 19. oktobra sklenili, da se vsled redne nesklepčnosti občnih zborov skliče prihodnji občni zbor na delavnik. G. Rohrman izjavi na to, da se zahvaljuje na dosedanjem zaupanju in da odlaga svoje mesto kot predsednik ljubljanske podružnice Kmetijske družbe. Predsedstvo občnega zbora je prevzel nato g. višji nadzornik Gombač.

Dr. Stanovnik protestira proti vršitvi nocojšnjega občnega zbora, češ da se vrši protizakonito, nakar mu odgovarja g. Bukovec med drugim sledeče:

»Današnji občni zbor je sklican le radi volitev delegatov v glavno skupščino družbe in ni zato nobenega vzroka, da bi se ga odložilo. Ker na sestanku, ki ga je določila vlada v ta namen, ni prišlo do sporazuma in se radi tega in natolcevanj gotovih ljudi ni mogel vršiti redni občni zbor družbe dne 30. januarja 1924, je bil družbi imenovan vladni komisar. Obenem se je govorilo tudi o neki stomilijonski poneverbi. Imenovan je bil nato komisar, da preišče delovanje in eventualne poneverbe v družbi. Komisar teh nerednosti do danes še ni mogel ugotoviti. V tem pa je prišla SLS do vlade in je popolnoma protizakonito izposlovala imenovanje prof. Evgena Jarca za komisarja Kmetijske družbe, ki je popolnoma samolastno postopal. — Odstavljal je prejšnje funkcijonarje (Jamnik in Rohrman) in nameščal nove (n. pr. inž. Lah!). Pri družbi pa je potrebna in edino umestna v takem slučaju popolnoma nestrankarska in objektivna oseba, kar pa prof. Jarc ni.«

Nato citira nekaj najpomembnejših odstavkov iz pritožbe, ki jo je poslal velikemu županu ljublj. oblasti g. Ivan Pipan kot podpredsednik »Kmetijske družbe«. Omenja tudi pritožbo na »Državni svet«. Pritožba še do danes ni rešena.

Dr. Stanovnik je nato s svojimi tovariši odšel in polagoma so pričeli odhajati tudi drugi, tako da je bil na koncu občni zbor v resnici nesklepčen in se volitve delegatov niso izvršile.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 5. novembra 1924.

Vrednote:

Državni papirji: a) **Obveznice.** 7 in pol odstotno investicijsko posojilo iz l. 1921 blago 63.50, b) **Srečke:** 2 in pol odstotna drž. renta za vojno škodo denar 112.50, blago 113, zaklj. 112.50. **Delnice.** a) **Denarni zavodi:** Ljublj. kreditna banka denar 205, blago 230, Merkantilna banka denar 124, blago 126, Prva hrvatska štedionica denar 916. b) **Podjetja:** Strojne tovarne in livarne denar 130, blago 148, Trbov. prem. družba denar 485, blago 490, zaklj. 485, Združene papirnice denar 110, blago 120, Split. cement Portland denar 1416, blago 1500, Nihag denar 70, blago 85. **Založnice itd.:** 4 in pol odst. zast. l. kr. dež. banke blago 17, 4 in pol odst. kom. zad. dež. banke blago 89.

Produkti.

Lipovi hlodi od 20 cm prem. napr., od 2 m dolž. zdravi lepo blago frko naklad. post. za 100 kg denar 60, deske I., II., III. frko meja blago 660, jesenovi plohi suhi I. 20 do 90 mm, frko naklad. post. blago 1390, hrastovi plohi 43 mm, 17—30 cm, 3 m dolž. frko meja denar 1250, remelini 4—5 m, 8 cm, frko meja denar 750, brusni les po uzanc. ljubljanske borze frko naklad. post. denar 225, bukova drva obrobljenci frko naklad. post. 5 vag. denar 19, blago 19, zaključ. 19, oglje vilano frko meja denar 113, pšenica domača frko Lj. denar 390, pšenica bačka par. Lj. bl. 435 koruza b. pap. Lj. bl. 335, oves bački par. Lj. blago 340, fižol ribničan orig. frko Lj. denar 440, fižol ribničan očiščen b/n frko Postojna trans. blago 545, fižol prepeličar orig. frko Lj. denar 450, fižol prepeličar očiščen b/n frko Postojna trans. blago 580, fižol mandalon orig. frko Lj. denar 400, fižol mandalon čiščen b/n frko Postojna blago 500, fižol rjavi orig. frko Lj. denar 410, laneno seme par. Lj. denar 675, pšenična moka bas. »0« bačka frko Lj. blago 625, pšenični otrobi srednji b/n frko Lj. blago 215, orehi b/n belo sušeni brez koščakov frko naklad. post. denar 725

× **Polom lesne tvrdke.** V sarajevskih gospodarskih krogih je pobudil različne komentarje polom tvrdke »Jugoslovensko preduzeće za šumsku industriju i veletrgovina drva inž. Vladimir Iljin i drug.« Tvrdka je zaprosila za prisilno poravnavo. Podjetje ima pasive 4,455.047 Din, a aktiva znašajo samo 841.337 Din. Saldo pasive znaša torej 3,613.719 Din. Tvrdka nudi svojim upnikom 15 % za šest mesecev. O razlogih poloma te tvrdke, ki je začela delati z velikimi sredstvi, krožijo v poučenih krogih različne verzije. Kolikor je znano, je bila imenovana tvrdka poprej lastnica velike žage v Ustiprači, katero pa je morala nekako pred enim letom prodati. Žaga je bila prodana v izgubo pol milijona dinarjev. Trdi se, da je bil neposredni razlog poloma ta, ker je tvrdka na račun svojih angleških konsumentov, s katerimi je sklenila pogodbo glede dobave hlodov, kupovala les po dražjih cenah, kakor so bile na trgu. Po pogodbi bi morali Angleži plačati les po 14 šilingov, toda preden je bila dobava efektuirana so Angleži stornirali naročila, ker je na Angleškem padla cena hlodom na 7 šilingov. Poleg tega je imela firma velike izgube, ko je delala z državo.

× **Letošnji trg suhih sliv stoji v znamenju slabega povpraševanja.** Od otvoritve trga 15. septembra pa do 23. oktobra je bilo v vsem pripeljano na trg v Brčkem 172 vagonov suhih sliv, a strokovnjaki računajo, da bo celokupni dovoz jedva dosegel 200 vagonov. Cene so naslednje: kvaliteta 70/75 11.25, 80/85 10.25, 75/100 10, 110/120 9.50. Zaloge pri brčanskih trgovcih okoli 60 vagonov. Tendenca slaba.

× **Kreditna ustanova Saveza poljedeljskih zadrug.** Glavni savez poljedeljskih zadrug je izdelal zakonski načrt o zadružnem kreditnem zavodu. Načrt je že predložen poljedeljskemu ministru v odobritev.

Lastnik:
Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.
Glavni in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Nove knjige.

Izšla je 10. številka »Planinskega vestnika«. O pestri vsebini in vzornem urejevanju tega našega lepega planinskega mesečnika smo že opetovano spregovorili. Kar smo povedali o prejšnjih številkah, to radi ponavljamo tudi v oceni 10. številke, ki posveča toplo pisane članke planinskim žrtvam, ki so tekom letošnje turistovske poletne sezone našle svoj grob v triglavskem pogorju. Mesečnik »Planinski vestnik« priporočamo v vsakem oziru kar najtopleje, zlasti pa prijateljem in oboževalcem našega planinskega raja.

»Gruda«. Zadnje tri v enem zvezku združene številke mesečnika »Grude« tvorijo v celoti razveseljiv dokaz, da je ta leposlovna revija kmečkih fantov in deklet zavzela stališče poljudno-leposlovnega lista, kar je treba zabeležiti s posebnim naglasom. Prve številke »Grude« so sicer v splošnem ugajale, vendar se je občutilo, da nekaj manjka. Manjkalo je one pestrosti in živahne vsebine, za katero se vnema naša kmetska mladina. Danes prinaša »Gruda« oblikovno in vsebinsko zanimive stvari, katere prispevajo naši najboljši mladi in tudi starejši pisatelji. Ksaver Meško se kakor povsod, tudi v »Grudi« zelo uspešno udejstvuje. I. Albrehtova povest »Zemlja naša mati«, ki je bila spočetka nekoliko dolgočasna, je postala zelo živahna in zanimiva ter se jo da z užitkom čitati. Od pesnikov naj omenimo Golarja, G. Koritnika in Tineta Debeljaka. Slednji je sicer zelo nadarjen in v pesmih prijeten, vendar se zdi, da so nekatere njegove v »Grudi« nekoliko preveč »Moderne«, za kmečko mladino namreč. Kakor smo poučeni, je »Gruda« prodrla v široke plasti našega kmečkega naroda, kar je najlepši dokaz, da je list dober in tudi potreben. Zato ga toplo priporočamo.

»Stara pravda nekdaj«. Pod tem naslovom je izdala Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani broširano povest, ki jo je napisal kmet Franc Tovornik. Snov povesti je zajeta iz zgodovine našega kmeta, kar priča že naslov sam. Vsebina je lepa in zanimiva, tudi jezik, ki je sicer nekoliko trd, še precej ugaja. Toda to se da spregledati, kajti knjige ni napisal pisatelj »po poklicu«, marveč preprost naš kmečki človek, ki je za svoje razmere z brošurico popolnoma dobro uspel.

Sodišče.

§ 104 s. k. z.

Predsednik: »Vi ste Franc Černe, rojen 1904 v Kranjski gori, tjakaj pristojen, dijak VI. realnega razreda — kar pa niste več, kakor smo izvedeli...«

Obdolženec: »Zakaj ne?«

Predsednik: »Ker ste bili izključeni.«

Obdolženec: »To je pa pomota... Privatist sem.«

Predsednik: »No, bomo videli... Torej vi ste obdolženi, da ste razžalili dne 11. avgusta službo vršečega orožnika z besedami: ‚Pojdite drugam red in mir delat', ‚jaz poznam Vaše zakone bolje nego Vi', ‚ne smete misliti da sem tako neumen', ‚jaz bom Vas naznanil, ne pa Vi mene', ‚jaz Vam bom že pokazal'. — Dne 11. avgusta je namreč pelo več fantov v Kranjski gori pred vasjo. Med njimi ste bili tudi Vi. Orožniška patrulja je te fante opozorila, da naj bodo tiho in naj ne kale nočnega miru, nakar ste Vi, kakor trdi obtožnica, izustili omenjene besede. — Opozarjam Vas, da je najbolje, ako poveste po pravici... Vaši stariši so premožni... bo manj stroškov... stvar ni konj... če orožnik potrdi pod prisego, da ste res tako govorili, Vas moramo obsoditi, ker Vas Vaše priče v predpreiskavi niso razbremenile...«

Obdolženec: »Deloma sem rekel, kar se mi očita, deloma ne. Da bi bil rekel »če hočete red in mir delati, idite ga drugam delat«, ni res, pač pa priznavam, da sem rekel, da poznam zakone bolje, kakor orožniki in, da nisem tako neumen. Da bi bil rekel »jaz bom Vas naznanil, ne pa Vi mene« in »jaz Vam bom že pokazal« — se ne spominjam.«

Predsednik: »Priča orožnik Frik je sedaj v Novem Sadu, zato bi ga težko dobili in zato bomo zaslišali, ako ste obe stranki zadovoljni, samo Mihelčiča.« —

Obdolženec in državni pravdnik se ne protivita in pokličejo orožnika Mihelčiča.

Predsednik: »Torej fantje so peli — ampak še zunaj vasi...«

Priča: »Ne, v vasi.«

Predsednik: »Pa pravijo, da so čisto mirno peli...«

Priča: »Takrat smo imeli posebno strog nalog... radi tujcev... Zato sva jih midva opozorila, nakar se je gospod Černe oglasil: »Pojdite drugam red in mir delat...«

Predsednik: »Slišite — pa se mogoče motite?... Ali veste popolnoma zanesljivo, da je te besede izgovoril ravno obdolženec?«

Orožnik: »Izključeno je, da bi jih bil kdo drugi... poznam ga po glasu, pa tudi Fink ga dobro pozna. — Nato sem ga jaz še enkrat opozoril in zapisal, nakar je rekel, da pozna zakone bolje kakor jaz...«

Predsednik: »Kaj pa — ali je tudi rekel »ne smete misliti, da sem tako neumen... jaz bom Vas naznanil, ne pa Vi mene...« in »jaz Vam bom že pokazal?«

Priča: »Da, vse to je rekel.«

Predsednik: »No, kaj pa ostali?... Bila je gruča osmih ljudi...«

Priča: »Ostali so ga celo mirili.«

Predsednik: »On pravi, da ste Vi pod Finkovim vplivom... in Fink ima ‚piko' nanj...«

Priča: »Ne, jaz stojim pod nikakim vplivom.«

Predsednik proti obdolžencu: »Ali vzdržujete trditev, da ima Fink ‚piko' na Vas, ker je imel v Vašo natakarico razmerje in ste ga Vi enkrat dobili pri njej?...«

Obdolženec: »Ne enkrat, temveč večkrat...«

Eden izmed votantov: »Gospod Mihelčič, Vi pravite, da ste ga spoznali po glasu iz gruče osmih ljudi... ali je mogoče, da ste ga spoznali?«

Priča: »Spoznal sem ga.«

Zagovornik: »Kako je to mogoče?!«

Priča: »Še danes imam njegov glas v ušesih.« —

Sporazumno se prečitajo obligatne stvari. Izpovedba orožnika Finka, ki je ovadbo vložil soglaša seveda dobesedno z ovadbo. Drugače je glede izpovedb civilnih prič, ki se skladajo z ovadbo samo delno, ki pa kljub temu niso dovolj decidirane, da bi mogle obdolženca razbremeniti. Vojteh Budinek na primer izpove, da je orožnik pozval fante, ki so mirno peli, v osornem tonu: »Zginte« in da ima vtis, da ima dotični, s katerim je govoril Černe, ‚piko' na Černeta. Defacto pa je govoril z obdolžencem Mihelčič in ne Fink. —

Orožniška ovadba pravi, da so peli tako »kričeče«, da so se stanovalci ogorčeno zgražali.

Predsednik: »No, to se pa ravno ni ugotovilo...«

Mihelčič: »Že preje so razgrajali, da so se ljudje pritoževali, toda ni se dalo ugotoviti, kdo je razgrajal...«

Ugotovi se pa, da je moral plačati obdolženec že pri srezkem glavarstvu 25 dinarjev globe. Na predsednikovo vprašanje, zakaj, pojasni, da zato, ker »je bil v slabi družbi.« —

Predsednik: »Ko je postala obtožnica zoper Vas pravomočna, sem pisal, kakor je to predpisano na Vaše ravnateljstvo, ki pa je odgovorilo, da ste bili že leta 192[illegible] izključeni iz zavoda, ker niti kot repetenti niste bili zmožni za višji razred, torej niste dijak...«

Obtoženec: Ni res... to je pomota... Privatist sem...«

Predsednik: »Ali ste vpisani?«

Obdolženec: »Ne...«

Eden izmed votantov: »No torej ste pa pravi privatist.«

Sodba: Kriv pregreška §-a 104 s. k. z. in se kaznuje na 100 dinarjev globe.

Naročajte „Narodni Dnevnik"!

146

Edgar Rice Burroughs:

TARZANOVE ŽIVALI

Divjak je težko sopihal, dasi ni bil med najbolj slabotnimi. Bržkone je telesno in duševno nezaslišano veliko pretrpel. V hipu je bil pri Tarzanu in ko je prva vrsta napadalcev baš dosegla vaška vrata, je Mugambijev nož z ostrim sunkom prerezal zadnje vezi, ki so Tarzana vezale na kol.

Žrtve ponočnega boja so ležale še na vaški cesti, kakor so padle pod šapami in zobmi živali. Tarzan je takoj pograbil kopje in debelo gorjačo in zdirjal z Mugambijem na čelu tolpi od besnosti sopihajočih divjakov nasproti, ki so v divjem neredu baš vdrli skozi vaška vrata.

Sledil je boj na nož, strahoten za pogled... Končno so se divjaki umaknili, kakor se je zdelo, glavno zaradi strašne groze: Belokožec, divjak in ž njim celo leopard in Akutove opičje bestije — to je bilo preveč, da bi se pogumno in vztrajno zoperstavljali. Uvideli so, da ne morejo tega nasprotnika niti s svojo pomočjo užugati!

Tarzan je ujel nekega divjaka in poskušal takoj zvedeti od njega, kje je Rokov in njegovi ljudje. Šele, ko je obljubil črncu življenje in svobodo, mu je ta povedal, kar je vedel o nadaljnih Rokovovih namenih.

Glasom njegovih izpovedi je zjutraj poskušal poglavar pregovoriti belokožce, da se skupno vrnejo v vas. Hotel je, naj bi ostudne vsiljence postrelili s svojimi puškami. Vendar se je zdelo, da se Rokov še bolj boji belega orjaka in njegovih bojnih tovarišev, kakor pa črnci.

Pod nobenim pogojem se ni drznil niti do roba džungle in se je s svojimi ljudmi naglo umaknil k reki in tam tebi nič meni nič prisvojil zase in za svojce par od divjakov skritih čolnov. Končno so se z največjo hitrostjo odpravili po reki navzgor. Nosači, ki jih je Rokov najel v Kavirijevi vasi, so morali veslati.

Počasi so potekali prihodnji dnevi. Dežela je bila na daleč in široko skoro neobljudena in le s težavo so mogli vsaj ugotoviti, da niso izgubili prave sledi. Tri Akutove opice so padle v vaških bojih, da je razven Akuta, Sheete in Mugambija je pet teh orjaških pošasti nadaljevalo to potovanje.

Tarzan ni čul ničesar več o onih treh — o belokožcu, ženi in otroku — ki so menda ušli Rokovu. Sicer si niti najmanj ni mogel predstavljati, kdo sta pravzaprav oni mož in žena. Na vsak način pa je bil njegov otrok pri teh dveh neznancih. To mu je zadoščalo, da ni niti za trenutek opustil zasledovanja. Rokov jim je gotovo sledil in vsled tega je bil uverjen, da ima idoč po Rusovih sledeh največ izgleda, da napoči hrepeneče pričakovani dan, ko bo iztrgal svojega otroka nevarnostim in prežečim grozotam pustinje.

Enkrat so morali vendar izgubiti sled. Vrnili so se kos poti in slučajno odkrili kraj, kjer se je Rus izkrcal in mahnil odšlej proti severu skozi džunglo. Tarzan je iz tega sklepal, da sta najbrže tudi onadva z otrokom vred zapustila reko.

Vendar ni mogel spotoma ničesar zvedeti, kar bi potrdilo pravilnost njegove domneve. Izpraševal je tu in tam kakega divjaka, toda ni videl beguncev in ne slišal o njih. Toda skoro vsi so poročali o Rusu. Deloma so ga videli sami, deloma so pa le po tem, kar so čuli, potrdili, da je bil v bližini.

Poleg tega ni bilo lahko, pogoditi se z domačini. Običajno so pobegnili vsi, komaj so zagledali Tarzanove divje sopotnike. Preostajalo mu je le, da se je sem in tam ločil od svoje tolpe in prepustil slučaju, da je sam srečal kakega divjaka v džungli.

Ko je nekega dne zopet ležal na preži, je naenkrat naletel na divjaka, ki je preteče nastavil kopje proti belemu možu, kateri se je, že ranjen, plazil po tleh in iskal zavetja v gostem grmovju ob cesti. Tarzan je tega belokožca že večkrat videl in ga je spoznal na prvi pogled.

Globoko, preveč globoko so se mu vtisnile njegove grde poteze v spomin. Tesno ob nosu ležeče, plapolajoče oči, rumeni brki, ki so tako zmršeni viseli navzdol... Opičji človek je tudi takoj opazil, da tega moža ni bilo med Rokovovimi ljudmi v vasi; zadnjič, ko je ležal ujet v koči, je vendar celo družbo natančno opazoval, toda ta tukaj...? To se je dalo razlagati le na en način: Ta mož je ušel Rokovu z ono ženo in otrokom — in žena — je bila njegova Jane. Zdaj se mu je zjasnilo v glavi, in spomnil se je Rokovovih groženj.

Opičji človek je prebledel od jeze, ko je videl zdaj napihnjeni Švedov obraz.

Široka brazgotina preko Tarzanovega čela se je naravnost napela v temni rdečici... Brazgotina, ki je kakor pas krila ono rano, ki mu je Terkop pred leti v divji borbi vsekal v čelo, takrat, ko si je priboril kraljevsko pravico nad Keršakovim opičjim plemenom.

Hotel je zdaj soditi tega belokožca; črnec ne sme imeti ž njim nobenega opravka več... Tarzan je planil k vojščaku, mu izbil kopje iz roke, predno se je dotaknil Šveda. Divjak je takoj potegnil svoj nož in se pričel boriti s svojim novim nasprotnikom. Šved pa, ki je zdaj ležal mirno v grmovju, je gledal prizor, kakoršnega ni še nikdar, niti v sanjah videl: Polnag belokožec in polnag divjak v strašnem dvoboju! Najprej sta se sprijela z orožjem, s kakoršnim so šli le surovi ljudje drug proti drugemu, potem pa sta se z rokami in zobmi zarila drug v drugega...

Sprva Andersen ni spoznal belokožca. Toda ko se mu je končno posvetilo, da je nekoč že moral videti tega orjaškega človeka, so se njegove oči razširile od groze. Ta rjoveča, zveri podobna pošast bi naj bila elegantni Anglež, ki so ga imeli na krovu »Kincaide« kot ujetnika...?

In še angleški plemič povrhu? Lady Greystoke mu je šele spotoma na begu po Ugambi zaupala vse podrobnosti o ujetnikovi osebi, ker se poprej, dokler je imel opravka le s tolpo na ladji, ni zanimal, kakšne so pravzaprav vezi med obema. Boj je bil končan. Tarzan je moral divjaka ubiti, ker se ni hotel udati.

Šved je videl, kako se je belokožec dvignil s svoje žrtve in stopil svojemu nasprotniku na vrat. In mogočno je donel zmagoslavni krik človeške opice skozi džunglo.

Groza je stresla Andersena. Potem je videl Tarzanove jekleno-sive oči, uprte vase. Ledeno mrzel in neizprosen je bil ta pogled in v njem je bilo napisano: umreti moraš...

»Kje je moja žena?« mu je zakričal opičji človek. »In moj otrok?«

Andersen je hotel odgovoriti, pa mu je nenaden napad kašlja vzel sapo. Saj je puščica še tičala v prsih in ko so težko ranjena pljuča lovila sapo, mu je nenadoma brizgnila kri iz ust in nosa.

Tarzan je čakal. Saj napad mora preiti. Kakor kip iz brona — mrzel, trd in neusmiljen — je stal poleg ubogega moža in čakal! Samo da iztisne iz tega ničvredneža, kar želi vedeti... potem je po njem...

Kašelj je popustil in takoj je ranjenec zopet poskusil govoriti. Njegove ustnice so se malo premikale. Tarzan je pokleknil k njemu.

»Moja žena in moj otrok?« je vprašal še enkrat.

Andersen je pokazal na ozko stezo.

»Rus... jih... ujel...« je šepetal.

»Kako si prišel sem? Zakaj nisi ostal pri Rokovu,« je nadaljeval Tarzan.

»Napadli... so nas,« je dihnil Andersen. Opičji človek je komaj razumel, tako tiho je ranjenec izustil te besede. »Napadli... so nas. Boril sem se, toda drugi... vsi... pobegnili.«

»Pustili so me... tu ležati... s temi ranami. Rokov dejal... za... hijene... hujše.., kakor takojšnja smrt. Jane, otroka... je vzel s seboj.«

»Kaj si počel ti ž njimi? Odkod si jih pripeljal?« je vprašal Tarzan in besen planil nad Šveda. Zdelo se je, da se nima več v oblasti; kakor bi svobodno divjalo v njem sovraštvo, divja maščevalnost in vse strasti. »Kaj si storil moji ženi in mojemu otroku? Povej, toda hitro, predno te... Najhujše hočem slišati, ali pa te raztrgam na tisoč koscev!«

Andersen je videl, kako so ga od jeze spačene oči opičjega človeka naravnost prebadale.

»Kako to?« je šepetal. »Nisem jima skrivil niti lasu, hotel sem jih le rešiti iz Rokovovih rok. Vaša gospa je... bila... tako dobra z menoj... na »Kincaidi«, jaz... sem čul malega otroka... kričati. Zmirom... tako kričati. Imam ženo in otroka... doma v Kristianiji; nisem... mogel več gledati... mater in malega... ločena in v Rokovovi... oblasti. To je bilo vse. Kaj sem podoben človeku... ki bi jima... storil kaj žalega?« Pri teh besedah je pokazal na pušico, ki mu je tičala globoko v prsih.

V načinu, kakor je ta mož govoril in v njegovem glasu je bilo nekaj prepričujočega, kar je Tarzana presenetilo. Zdelo se je, da Andersen tudi nima slabe vesti, pač pa je imel vtis, da so ga prejšnje obtožbe, ki jih je moral slišati, naravnost žalile. Po drugi strani je gotovo čutil svoj bližnji konec in ga niso mogle Tarzanove grožnje posebno zanimati. Vsekakor pa je očividno želel razkriti Angležu resnico in ga pripraviti do tega, da ni več niti najmanj dvomil o njegovi izpovedi.

Opičji človek se je sklonil tesno k Švedu. »Prosim, odpusti!« je dejal popolnoma priprosto in mirno. »Mislil sem, da so v Rokovovi okolici le lopovi... uvidevam, da nisem imel prav. Toda to je zdaj opravljeno. Važnejše je, da te spravim na varno in pogledam, kakšne rane imaš. Kakor hitro mogoče boš zopet na nogah.«

Smehljaj je razsvetlil obraz umirajočega. Stresel je z glavo.

»Iščite... rajši... ženo in otroka,« je tiho zvenelo iz njegovih ustnic. »Jaz sem že... toliko... kakor mrtev... toda —« za hip se je obotavljal. »— jaz... mislim... hijene... nočete rajši.., takoj končati!«

Tarzana so te besede pretresle do mozga. Še pred par minutami je sklenil, da uniči tega moža. In zdaj ta njegova zadnja prošnja...! Ne, to je bilo preveč. Saj mu je bil več, kakor njegov najboljši prijatelj...

(Dalje prihodnjič.)

Kamen

Potrebujemo večjo količino dalmatinskega kamna ali temu sličnega. Ponudbe z vzorci je poslati na Nikola Pavićević trgovec Kralj Aleksandra ulica 1. Beograd.

FRANC CERAR, družba z o. z. v Domžalah pri Ljubljani tovarna **slamnikov in klobukov** zaloga v **Celju,** Gosposka 4. Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor. Kovačič & Tršan.

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje v specijalni mehanični delavnici za popravo pisalnih računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev. **Ludvik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6./I.** Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse drug

Josip Petelinc Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Priporočam na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukance, gumbe, čipke, vezenino, kravate, srajce, sprehajalne palice, krojaške in čevljarske potrebščine. Najnižje cene! Postrežba točna!

AVTO VOZI BREZ BENCINA KURI Z OGLJEM ZAHTEVAJ PROSPEKTE **JUGO-HAG** LJUBLJANA BOHORIČEVA ul. 24. TEL. 560

KUPUJTE pri onih trgovcih ki oglašujejo v Narodnem Dnevniku

Modni salon M. SEDEJ — STRNAD Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice, priporoča zadnje novosti, dunajskih in pariških klobukov. — Žalni klobuki vedno v zalogi. Najnižje cene. Solidno blago.

MALI OGLASI

Modna krojačnica za gospode in dame KELC, Maribor, Stolna ul. 5, izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela.

8.000 K nagrade dobi, kdor preskrbi poštenemu, oženjenemu upokojencu mesto hišnika v sredini ali periferiji Ljubljane. Ponudbe na upravo lista pod „Takoj 8.000".

Kroje (muštre) po najnovejši modi, poljubne za dame in gospode, razpošilja Knafelj Alojzij strokovni učitelj za krojaštvo Ljubljana Križevniška ul. 2.

Sprejme se več oseb na boljšo domačo hrano. Natančneje se poizve v upravi lista.

Jesenski površnik moški in žaket s telovnikom, vse dobro ohranjeno se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Hiša naprodaj v Ljubljani, Stari trg 20. Resne ponudbe na naslov: M. Umek, Ljubljana, Jadranska banka. Posredovalci izključeni.

Izprašani strojevodja za ozkotirno železnico s spričevali kot izučen ključavničar se sprejme v stalno službo. Ponudbo je poslati na upr. l. pod „izprašan strojevodja".

Detelino seme, fižol in gobe kupuje Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Blagajna znamke »National« (hebel) dobro ohranjena, se po ugodni ceni proda. — Natančneje se poizve v trgovini M. Hladnik v D. M. v Polju pri Ljubljani.

Prazne steklenice od »Juhana« kupuje družba »Juhan«, Ljubljana, Gradišče 13.

Kupi se mala hiša na periferiji ali v okolici Ljubljane. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Dom«.

Pomisli! kako malo te stane mali oglas, izračunaš lahko sam, do 20 besedi 5 din, vsaka nadaljna beseda pa 30 para.

Kaj je to? napram uspehu, katerega tem potom dosežeš.

torej ako imaš kaj prodati ali kupiti, posoditi ali izposoditi, podučevati, dopisovati ali ženiti se, ne premišljuj, zdrami se in ne čakaj ter oglasi se, da vsakdo ve, kaj hočeš ali iščeš.

Parno vulkaniziranje vse vrste gumijaste robe, kakor tudi popravila galoš sprejema po najkulantnejših cenah Peter Škafar, Ljubljana, Rimska c. 11.

Išče se dobro vpeljan potnik papirne trgovine, ki bi bil pripravljen še prevzeti dobro idoče 3 mesečno sezijsko blago proti proviziji. Naslov pri upravi lista.

Opremljeno sobo srednjo z dvema posteljama za dva solidna gospoda se išče za takoj. Ponudbe na upravo lista pod: »Takoj«.

Išče se mala preprosta sobica v sredini mesta. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

PREMOG Trboveljski, Libojski, Ormožki, Trobnodolski dobavlja po najnižjih cenah **DOM. ČEBIN** trgovina s premogom LJUBLJANA Wolfova ulica št. 1.

Oglašujte v „Narodni Dnevnik"!